

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
HALK EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLK VE ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
ÖĞRETMENLERİN OKUMA ALIŞKANLIKLARI VE BU
ALIŞKANLIKLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLER
(ELMADAĞ İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf Şahiner

Ankara

Ocak, 2005

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HALK EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLK VE ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA ÇALIŞAN
ÖĞRETMENLERİN OKUMA ALIŞKANLIKLARI VE BU
ALIŞKANLIKLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLER
(ELMADAĞ İLÇESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf Şahiner

Danışman:

Doç.Dr. Hayat Avcı Boz

Ankara

Ocak, 2005

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼' ne,

**Bu alışma j¼rimiz tarafından Halk Eğitimi Anabilim Dalında Y¼KSEK
LİSANS TEZİ ALIřMASI olarak kabul edilmiştir**

Başkan Prof.Dr.Meral UYSAL.....

¼ye Prof.Dr.Necla TURAL

¼ye Doç.DR.Hayat Avcı BOZ.....

Onay

**Yukarıdaki imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu
onaylarım
..../..../20..**

Prof .Dr Meral UYSAL

Enstit¼ M¼d¼r¼

İÇİNDEKİLER

SAYFA

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET	II
TABLoların LİSTESİ	IV
ÖNSÖZ	IX

BÖLÜM I

Giriş	1
Problem	1
Araştırmanın Amacı	7
Araştırmanın önemi	8
Sayıtlılar.....	10
Sınırlılıklar	10
Tanım	11
Okuma Alışkanlığı.....	11

BÖLÜM II

İlgili Literatür.....	11
Okuma Nedir?	14
Okumanın Oluşumu ve Okuma Süreci ile İlgili Yaklaşımlar.....	16
Ülkemizde okuma alışkanlığı durumu.....	18
Çağımızda okuma alışkanlığının insan hayatındaki yeri	20

BÖLÜM III

YÖNTEM	23
Araştırmanın Modeli.....	23
Evren ve Örneklem.....	23
Varsayımlar.....	24
Verilerin Toplanması	24
Verilerin Analizi	25

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM.....	26
Demografik Özellikleri nelerdir?	26
Okuma Alışkanlığını Etkileyen Etkenler Nelerdir?	29

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER	71
KAYNAKÇA	75
EKLER.....	78

TABLULARIN LİSTESİ

1. Ülkemizdeki Kütüphanelerden Yararlanan Okuyucu Sayısı	19
2. Elmadağ İlçe Merkezindeki Okulların Listesi ve Bu Okullardan Çalışmaya Katılan Öğretmen Sayısı	24
3.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları	26
4. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı	27
5. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Düzeylerine Göre Dağılımları	27
6. Öğretmenlerin Branşı	28
7. Öğretmenlerin Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılımları	28
8. Öğretmenlerin Kitap Okuma Sıklıklarına Göre Dağılımı	29
9. Öğretmenlerin Son Bir Haftada Kitap Okuyup Okumama Durumu	30
10. Öğretmenlerin Okuma Konusunda Kendilerini Yeterli Görüp Görmeme Durumu	31
11. Ele Alınan Bir Kitabın Ara Verilmeden Ne Kadar Süreyle Okunduğuna İlişkin Öğretmen Görüşü Dağılımı	32
12. Öğretmenlerin Yayın Türlerini Okuma Sıklıkları	32
13. Öğretmenlerin Okudukları Yayın Türlerine Göre Okuma Sıklıkları Arasındaki İlişki	33
14. Cinsiyete Göre Roman Okuma Alışkanlıkları	34
15. Öğretmenlerin Son Bir Haftada Okudukları Kitap Sayfa Sayısının Dağılımı	35
16.Öğretmenlerin En Son Okuduğu Kitapların Kitap Türlerine Göre Dağılımı	36
17.Okunan Kitapların Görsel Özelliklerinin Okuma Tercihi Üzerindeki Etkisinin Olup Olmadığı	38
18.Öğrencilere Tavsiye Etmek Amacıyla Çocuk Kitaplarının Okunma Oranları	39

19. Üniversite Yıllarında Kitap Okuma Alışkanlığı İle Öğretmenlik	
Yıllarında Kitap Okuma Alışkanlığı Arasında Farklılık Var mı?	39
20. Öğretmenlerin En Çok Beğendiği Kitap İsimleri	40
21. Öğretmenlerin Gün İçerisinde En Çok Kitap Okuduğu Zaman Dilimi	41
22. Öğretmenlerin Yılın Değişik Bölümlerinde Kitap Okuma Sıklıkları	42
23. Öğretmenlerin Evlerine Günlük Gazete Alıp Almadıkları	43
24. Öğretmenlerin En Çok Takip Ettiği Gazetenin Adı	44
25. Öğretmenlerin Gazeteyi En Çok Nerede Okudukları	45
26. Öğretmenlerin Gazetelerde En Çok İlgi Duyduğu Bölüm	46
27. Öğretmenlerin Kitapları Temin Etme Yöntemi	47
28. Öğretmenlerin Düzenli Olarak Takip Ettiği Dergi Var mı?	48
29. Öğretmenlerin Düzenli Olarak Takip Ettikleri Dergilerin İsimleri	49
30. Öğretmenlerin Kendi Kitaplıklarında Bulunan Yaklaşık Kitap Sayıları ...	50
31. Öğretmenlerin En Çok Beğendiği Yazarların Sıralaması	51
32. Mesai Saatleri Dışında Öğretmenlerin	
Yaptıkları Etkinliklerin Sıralaması	52
33. Öğretmenlerin Kendi Kitaplıklarında	
Bulunan Yaklaşık Kitap Sayısı	53
34. Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Bağlı Olarak Kendi Kitaplıklarında	
Bulunan Kitap Sayıları	54
35. Öğretmenlerin En Çok Beğendiği Yazarlar	55
36. Öğretmenlerin Çalışma Saatleri Dışında Yaptıkları Etkinlikler	56
37. Cinsiyete Göre Hikaye Kitabı Okuma Sıklığı	57
38. Cinsiyete Göre Şiir Okuma Alışkanlıkları	58
39. Branşlara Göre Öğretmenlerin Kitap Okuma Sıklığı	59
40. Branşlara Göre Çocuk Kitapları Okuma Sıklığı	60
41. Kitap Okuma Sıklığına Göre Ele Alınan Kitabın Okunma Süresi	62
42. Öğretmenlerin Kitap Okuma Sıklığına Göre Kendi Kitaplıklarında	

Bulunan Kitap Sayısı.....	63
43. Öğretmenlerin Hizmet Süresine Göre Kitap Okuma Sıklığı.....	64
44. Hizmet Süresine Göre Öğrencilik Yıllarında Kitap Okuma Süresindeki Değişim.....	65
45. Öğretmenlerin Gelir Düzeyine Göre Kitap Okuma Sıklığı.....	66
46. Gelir Düzeyine Göre Kitap Satın Alma.....	67
47. Öğretmenlerin Gelir Düzeyine Göre Kendi Kitaplıklarında Bulunan Kitap Sayısı.....	68
48. Gelir Düzeyine Göre Gazete Alma Sıklığı.....	69
49. Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Okuma Konusunda Kendilerini Yeterli Görüp Görmedikleri.....	70

ÖZET

İlk ve orta öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler(Elmadağ örneği)

ŞAHİNER Yusuf

Yüksek Lisans Halk Eğitimi Bölümü

Tez danışmanı:Doç. Dr Hayat Avcı BOZ

Ocak 2005

Bu çalışmada ilk ve orta öğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve okuma alışkanlıklarına etki eden değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.Betimsel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın evrenini Elmadağ ilçe merkezinde görev yapan 415 öğretmen oluşturmuştur.Araştırmanın örnekleminde 150 öğretmen yer almış olup, örneklem grubuna anket formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir.

Öğretmenlerin okuma alışkanlığının düzeyi; kıdem, branş, gelir, mezun olunan okul ve cinsiyete göre değişip değişmediği frekans yüzde ve çapraz tablo teknikleri kullanılarak belirlenmiştir. Bu araştırmalardan elde edilen bulgular gelir ile okuma alışkanlığı arasında doğru bir orantı olmadığını göstermiş, öğretmenler okuma materyallerinden en fazla romanı ve siyasi sosyal konulu kitapları okuduklarını belirtmişlerdir. En fazla kitap okuyan sosyal bilimler branşından olup onu sınıf öğretmenliği branşından olan öğretmenler izlemiştir. Kitap sayısı ile ele alınan kitabın okunma süresine doğrudan bir ilişki bulunmadığı ortaya çıkmış öğretmenlerin kıdem süresi attıkça okuma oranının azaldığı tespit edilmiştir. En fazla takip edilen gazetelerin ise Hürriyet ve Milliyet gazeteleri olmakla birlikte en son okudukları ve en çok beğendikleri kitaplar arasında çeşitlilik olduğu tespit edilmiştir. Yayın evi takibinin çok az olduğu ve kütüphanelerin az kullanıldığı anlaşılmıştır. En beğenilen yazarlarında çeşitliliği dikkati çekmektedir.

ABSTRACT

READING HABITS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS AND FACTORS AFFECTING THEIR READING HABITS

ŞAHİNER, YUSUF

M.S., Department of Public Education

Supervisor: Doç. Dr. Hayat Avcı BOZ

January 2005

The main aim of this study to investigate the reading habits of Teachers who are working in primary and elementary education and also investigate the factors affecting these habits of teachers . Descriptive Research Method was used as a research methodology and 415 teachers constituted the accessible population of the study . The sample of the study consisted of 150 teachers and a questionnaire was administrated to this sample . The obtained data was tested with SSPS (Statistical Package for Social Sciences for personal computers) .

If the level of reading habits of teachers changes or not was determined by utilizing from the percentage and crossed charts according to seniority , branch ,income, and gender .The results of this study showed novels and books containing political and social issues stated as the most selected books' types by teachers . The results also showed that teachers whose branches are social sciences are the most literate and the primary – class teachers are the second most literate among the teachers participated to the study . Moreover , study results showed that the rate of reading is decreased with the increasing seniority of teachers . The study also indicated that Hürriyet and Milliyet were newspapers that are the most currently and regularly followed by teachers . The books that are last read and the most liked indicated too much variation .It was also understood that following books with respect to publishers and usage of library was very poor among the teachers who participated to the study.The most favoured authors indicated too much variation in the study

ÖNSÖZ

Yaşam koşullarının gittikçe karmaşıklaşması ve bu duruma yetişkinin uyum sağlaması çeşitli eğitsel çabaları gerektirmektedir.

Bilim, teknik, üretim ve iletişim teknolojisindeki hızlı gelişimler ile toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarında ortaya çıkan değişmelerin yol açtığı yeni ihtiyaçlar karşısında eğitim ve yetişkin eğitimi de önemli ölçüde değişmiştir. Varolan bilginin % 20' si bir yılda güncelliğini kaybetmektedir.

Bu hızlı değişme yetişmek çağın insanı olmanın ölçütlerinden birisidir.

Ülkemizin geleceği olan çocukları emanet ettiğimiz öğretmenlerin bu değişime herkesten önde başlaması gerektiğini düşünmekteyiz. Öğretmenin çağın gerisinde kalması toplumun gerisinde kalması anlamına gelir.

Gerjuay'ın dediği gibi "Geleceğin cahilleri okuma-yazma bilmeyenler değil; öğrenmeyi devam ettirmeyen insanlar olacaktır".Bu nedenle öğrenciye iyi bir model olmayan öğretmenin öğrencilerine vereceği fazla bir şey yoktur.

Bu çalışmada öğretmenlerin gazete , kitap, dergi okuma süreleri, okumama nedenleri,takip ettiği yayın türü, yaklaşık kitap sayıları, okuma dışında ilgisini çeken etkinlikler merak edilmiş, araştırılmış ve değerlendirilmiştir.

Çalışmamda yakın destek ve ilgisini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr.Hayat Avcı Boz'a, gerekli bilgileri toplamamda yardımcı olan Eyüp Coşkun'a, arkadaşım Mustafa Yıldırım'a tezi yazmamda eşim Nuran Şahiner'e ve Elmadağ' da görev yapan öğretmenlere teşekkürlerimi belirtmeyi borç bilirim.

Yusuf ŞAHİNER

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Bilgi kazanımının, öğrenmenin bir çok yolu vardır. Bilgi kazanımı için amaçlı olarak yapılan en geçerli ve kapsamlı eylem, okumaktır. Okuma çoğu zaman toplumların ekonomik ve kültürel gelişmişliğinin uygarlık düzeyinin ölçütlerinden biri olarak da kabul edilir. Çağımızda bilgi sürekli olarak tüketilen ve toplumlar açısından da hayati önem taşıyan bir olgudur. Artık insanlar için örgün eğitimde kazandıkları bilgi ve beceriler, yaşamları boyunca toplumların bireylere yüklediği roller için yeterli olmamakta, insan bir bakıma yaşadığı dünyaya yabancılaşmaktadır. Bu yabancılaşmadan kurtulmak için okuma etkinliğine önem verilmelidir.

Okuma; görme dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme ve yorumlama gibi farklı yetilerden oluşan zihinsel bir süreçtir (Coşkun, 2002, s.231). Özsoy'a göre de "okuma, basılı, yazılı kabartma ve oyma türündeki simgelerden anlam çıkarma süreci" olarak tanımlanmaktadır (1994; s.94).

Okuma, basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organları yoluyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama; zihinsel ve düşünsel bir edim, basılı ve yazılı simgelerle iletişimsel bir etkinlik içerisine girme, birtakım algısal ve bilişsel işlemlerden oluşan bir alımlama, yorumlama ve tepki verme sürecidir (Özdemir, 1998, 9; Yağcıoğlu ve Değer, 2002, 34). (<http://www.meb.gov.tr>. Tebliğler der.sayı.164)

Yazılmış eserlerin yorumlanması ve anlamlandırılması olarak görülen okuma, aynı zamanda erdemli bir faaliyettir. Okuma hem bireylerin hem de bireylerin yaşadığı toplumlar için vazgeçilmez bir etkinliktir. Okuma, özellikle ulusal gelişme için çok önemlidir.

İnsanlar refah düzeylerini arttırmak için sürekli değişimleri izlemek durumundadır. Bunun sonucu olarak bireyler giderek artan düzeyde okuma etkinliği içerisinde bulunması zorunlu hale gelmektedir. Okuma ile öğretmenlik mesleği arasında anlamlı bir bağlantı vardır.

Burada öğretmenliğin önemi ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle uygarlık öğretmenlerin görevlerindeki başarılarıyla orantılıdır. Çünkü; eğitim kurumlarının temel görevi olan öğretim sürecinde başrolü öğretmen oynamaktadır. Günümüzde bir ülkenin her alanda kalkınabilmesi ve ilerlemesi ülkenin sahip olduğu nitelikli insan gücüne bağlı olduğu görülmektedir. Nitelikli insan gücü, nitelikli eğitimin sonucudur. Nitelikli eğitim ve okuma öğretmenin niteliğiyle yakından ilgilidir. Burada öğretmenin ne demek olduğu, hangi özelliklere sahip olması gerektiği sorunu karşımıza çıkmaktadır.

Bu sorunların başında, öğretmenliğin bir meslek olup olmadığı gelmektedir. Uzun süren tartışmalar sonucunda öğretmenliğin bir meslek olduğu sonucuna varılmış ve bütün mesleklerde bulunan özelliğe sahip olması gerektiği düşünülmektedir.(Tezcan,1981.s.50)

Öğretmenlik, eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanında özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyon gerektiren, profesyonel statüde uğraşı alanıdır. (Büyükkaragöz ve Çivi,1998, s 40).

Alkan (1984 s.1-2)' da öğretmeni, insan davranışı oluşturan veya davranış bilimleri alanında görevi olağanüstü güç ve karmaşık olan bir uzman, bir teknisyen olarak nitelendirmekte, doğrudan bilgi aktarma aracı değil rehberlik eden bir lider olarak görmektedir.

Doğan'a(2000, s.139,140) göre değişen toplumda belirli bir formasyonla ömür boyu yetinmek artık çok güçtür. Bu olgudan hareketle mezuniyet formasyonlarını geliştirmeleri, yeni bilgi ve kültürlerle sürekli iletişim halinde olmaları gereken kesimlerin başında öğretmenler gelmektedir.

Ancak Türkiye’ de öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bu tür bir önceliği olmadığı gözlenmektedir. Alanlarını ve alanlarındaki değişimleri izlemedikleri gibi; kendilerini yenileyecek kültürel yoğunlaşmaya istek ve girişimleri de göstermemektedirler.

Büyükkaragöz, (1995, s.40) geleceğin öğretmenlerini; Değerler geliştiren, okul ve sınıf ortamını öğrenciler için uygun, ilginç ve zevkli duruma getiren, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantıları düzenleyen, öğrencileri bu yaşantıların içine atılmalarına rehberlik eden ve istenilen davranışların ne ölçüde kazanıldığını değerlendiren bir öğretim ögesi olarak tanımlamaktadır.

Öğretmenlerin sadece bilgi verme fonksiyonuna sahip olduğu konusundaki görüşlerin yıllar önce önemini yitirdiği yadsınamayacak bir gerçektir. Öğrencilerin, öğretmenin verdiği bilgilerden ziyade, öğretmenin gösterdiği tutum ve davranışlardan etkilendiği görülmüştür.

Öğretmenin diğer bir boyutu kalitesi ile ilgilidir. Kalite ile ilgili bu boyutta mükemmellik vardır. Öğretmenin kaliteli olmaya yönelik bu mükemmelliğe ulaşması; iyi bir iletişimci, alanı ile ilgili gelişmeleri izleyebilen, okuyan araştıran, insanı ve onun özelliklerini tanıyan, çevresinde gelişen olaylara duyarlı, çevresinin kendisinden beklentisini algılayabilen ve bunlara yanıt verebilen, başarısızlıktan yılmayan, kendisi ile ilgili eğitim olanaklarını değerlendiren, teknolojiyi kullanan ve kullandıran bir birey olmasına bağlıdır.(Özdemir,M.2000)

Bozdoğan’a göre(2004,s.22) etkili öğretmenlik güçlü akademik yeterlilik ve alan bilgisi, mesleki olarak kendini yenileme ve geliştirme, yeni öğretim tekniklerini ve kaynaklarını kullanabilmelidir.

Öğretmen adaylarının çağdaş bir insanda bulunması öngörülen bazı ortak özellikler yanında her meslek için olduğu gibi öğretmenlik mesleğine özgü bir takım özelliklere de sahip olması beklenir.Çağdaş, ideal bir

öğretmenin bilişsel, duyuşsal ve kişilik özellikleri yönünden sahip olması öngörülen başlıca özellikler şunlardır: Şişman'a (1999, ss. 16-17)

Anadilini iyi kullanan, güçlü iletişim becerilerine sahip;

1. İnsanları ve mesleğini seven, topluma hizmet arzusunda olan,
2. Öğrencilere karşı güler yüzlü, hoşgörülü, sevecen ve iyimser,
3. Öğrencilerine karşı güvenilir, dürüst bir dost ve sırdaş,
4. Öğrencilerine karşı açık görüşlü, objektif, tarafsız, adil,
5. Öğrencileri takdir eden, öven yüreklendiren, ödüllendiren,
6. Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alarak güveni icra eden,
7. İçinde yaşadığı toplumun kültürünü oluşturan değerleri ve evrensel değerleri tanıyan,
8. Eğitim biliminin temel kavramlarını tanıyan,
9. Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemle araştırılabilen,
10. Yaratıcı, esnek ve sorun çözücü,
11. Entelektüel yönü gelişmiş (okuyan, araştıran, düşünen),
12. Çocuk ve ergenin fizyolojik, duygusal, sosyal özelliklerini ve sorunlarını tanıyan,
13. Çocuk ve ergenin toplumsal ve ailesel çevresini tanıyan,
14. Sabırlı ve duygularını kontrol altında tutabilen,
15. Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alan,
16. Öğrencileri motive eden ve öğrenmeyi kolaylaştıran,
17. Öğretim ve öğrenmeyle ilgili süreç ve yöntemleri bilen,
18. Değişme, yenilik ve gelişmeye açık, kendini sürekli yenileyen,
19. Her türlü değişme ve yeniliklerden haberdar olan,
20. Toplumsal değişmeleri anlayıp yorumlayabilen,
21. Bilgi kaynaklarıyla sürekli iletişim halinde olan,
22. Dünya ve toplum sorunlarına karşı duyarlı,
23. Yaşadığı toplumu ve çağı anlayıp yorumlayabilen,
24. Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleyen,
25. Öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlayan,
26. Demokrasiyi tüm kurum ve değerleriyle benimseyen,
27. Farklı inanç, görüş ve grupları uzlaştırabilen,
28. Çok kültürlü ortamlarda hizmet verebilen,
29. Yeni değerler geliştirilmesine öncülük eden biri olması öngörülmektedir.

Bu niteliklerden de anlaşılacağı gibi bir okulun kalite ve niteliği hakkında fikir edinebilmek için orada çalışan öğretmenlerin niteliğine bakmak gerekir. Bu bakımdan bir okul orada çalışan öğretmenler kadar iyidir. Büyük ve gösterişli okula öğretmensiz ancak taş ve tuğla yığını denilebilir. Ancak iyi yetişmiş öğretmenlerin çalıştığı okula mükemmel okul denilebilir.

Yeni nesillerin, yapıcı ve yaratıcı niteliklere sahip birer meslek adamı, ülkesine karşın görev ve sorumluluklarının bilincine varmış vatandaşlar olarak yetiştirilmelerinden öğretmenler sorumludur.

Öğretmenlerin önem, görev ve sorumluluklarının giderek artması, onların daha iyi yetiştirilmeleri zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Ancak iyi yetişmiş öğretmenler ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirebilirler.

Bilimsel, teknolojik ve toplumsal gelişmelerin giderek hız kazandığı günümüz dünyasında sade bir vatandaşın bile geçmişe göre daha fazla bilgili, anlayışlı ve yetenekli olması gerekmektedir. Demokratik yönetim ve uygarlık bütün insanları bugün akla hayale gelmeyen önemde seçimler yapmak, kararlar vermek durumuyla karşı karşıya getirmiştir. Bireylerin eğitimini çok yakından ilgilendiren bu gelişmeler öğretmenliğin önemini, görev ve sorumluluğunu daha da arttırmıştır. Bu sorumluluklar arasında okuma alışkanlığının oluşturulması başta gelmektedir.(Yıldız,2000,s,5)

Yapılan araştırmalar eğitim düzeyi yüksek bireylerin okuma alışkanlığının daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, bireye okuma alışkanlığı kazandırmada aile ile birlikte, belki daha da önemli rolü öğretmen oynamaktadır.

“Okuma alışkanlığına sahip olmayan öğretmenin öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırması olanaksız görünmektedir”(Yılmaz,1992.s6) Bu kadar sorumluluğu olan öğretmenlerin ne kadar gazete, dergi, kitap okudukları merak edilmektedir.

Kendini, çevreyi ve dünyayı anlayabilmek için okumayı temel bir araç olarak görme ve kullanma isteği okuma alışkanlığını ifade etmektedir. Okuma alışkanlığı bilgi kazanımının başka bir deyişle öğrenme etkinliğinin en geçerli yoludur. İnsan öğrendikleriyle düşünür.

Öğrenme eylemi sınırsızdır. Ancak önemli olan, bireylerin bu bilinci kazanmasıdır. Bu bilinci kazanmanın öncelikli şartlarından biri, belki de en önemlisi okuma alışkanlığının kazanılmasıdır. İnsan okudukça yeni şeyler öğrenmekte, öğrendikçe de, aslında öğrenmesi gereken ne kadar çok şey olduğunun farkına varmaktadır. Bununla birlikte okumayan insanlar için böyle bir sorun yoktur. Çünkü neleri bilmediğinin farkında değildir. Bilmediklerinin farkında olmayan insanın da, öğrenme çabası zayıftır.

Özçelebi ve Cebecioğlu'na (1990) göre okuma alışkanlığı,

Okumayı yinelemek ve bunu değişik metinlerle gerçekleştirebilmek; okumayı ve her türlü metni hoş görmek, olağan kabul etmek ve sürekli ister olmak; kendini, çevreyi ve dünyayı anlayabilmek için okumayı temel bir ihtiyaç olarak görmek ve bu aracı kullanmayı istemektir.

Yukarıda da belirtildiği gibi İnsanların dünyayı tanınması için okuma alışkanlığını artırması gerekmektedir. Ama bu insanın ilgisiyle de bağlantılıdır.

İnsanların davranış ve alışkanlıklarını belirleyen en önemli faktörlerden birisi de olaylara ve varlıklara gösterdikleri "ilgi"dir. "Bir insanın, çevresindeki çok sayıdaki uyarıcıdan hangisine ne ölçüde ilgi duyduğu, onun neyi ne şekilde yapacağını büyük ölçüde belirler. Diğer pek çok alanda olduğu gibi okuma alanında da ilgi, kişilerin davranışlarını belirleyen temel faktörlerden birisidir. Kişiler, kitaba ve okumaya olan ilgileri oranında okurlar ve ilgi duydukları alanda okurlar.

İnsanlarda okuma ilgisi hemen oluşacak bir durum değildir. Devamlı geliştirilmesi gereken bir süreçtir. Eğer bu süreç devam ettirilmezse insanların ilgileri zayıflayacak ve okuma becerisi ortadan kalkacaktır.

Göktürk'e (1989,45,50) göre; sürekli okuma alışkanlığı edinmemiş okuyucu, gerçekte okumaz yazmazlardan pek farklı değildir. Çoğu kez basın ve yayın organlarında "okumuyoruz", "toplum olarak okumaya ilgisiziz" biçiminde endişelerle karşılaşılmaktadır. Bu endişelerin arkasında öğretmen unsuru görmezlikten gelinemez. Yukarıda da belirtildiği gibi, erdemli bir edim olan okumaya ilgiyi artıracak nitelikli öğretmenin ne kadar okuduğu çok önemlidir.(Esgin,2000.s.82)

Bundan dolayı öğretmenlerin kitap, gazete, dergiyi ne kadar okudukları, boş zamanlarını nerede geçirdikleri, okuma alışkanlıklarını etkileyen etmenlerin neler olduğu, okudukları türler, okuma zamanları, okuma materyallerini nasıl elde ettikleri bu araştırmanın gerçekleştirilmesinin temel gerekçesi olmuştur.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Elmadağ ilçesinde bulunan ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin okuma alışkanlıklarını ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörleri saptamaktır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1.Demografik özellikleri nelerdir?

2. Okuma Alışkanlığını Etkileyen Etkenler Nelerdir?

- a. Ne tür yayınlar okumaktadırlar?
- b. Ne sıklıkla okumaktadırlar?
- c. Bir okuyuşta ortalama okuma süresi ne kadardır?
- d. Hangi zamanlarda okumaktadırlar?
- e. Okuma materyallerini hangi yolla elde etmektedir?
- f. Okuma sırasında hangi strateji ve yöntemleri kullanmaktadır?
- g. Okuma araçları nelerdir?
- h. Okumadaki öncelikleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Okuma-yazma sorunu çözülmeyince bir ülkede toplumsal düşüncenin, siyasal, kültürel hiçbir anlamlı değişiminin gerçekleşmesi mümkün değildir. Ülkemizde son yıllarda gazete, kitap, dergi v.b okuma alışkanlığının azaldığı gözlenmektedir.

İnsan yaşamında refah düzeyinin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve değişmelerin izlenilmesi kaçınılmazdır. Üstelik günümüzde hızlı teknolojik değişimler bireyleri mesleklerinde ilerleyebilmeleri için söz konusu değişimleri yakından izlemek durumunda bırakmakta ve toplumun giderek artan düzeyde “okumasını” gerekli kılmaktadır.Coşkun’un da söylediği gibi(Coşkun,2002 s.235) Çağdaş olmanın ölçütlerinden biridir okumak.

Günümüzde okuma, toplumun küçük bir kesiminin ayrıcalığı olmaktan çıkmış, sosyal hayata uyumun önemli şartlarından biri haline gelmiştir. Gelişen ve dünyaya yön veren toplumlar, okuyan insanların meydana getirdiği toplumlardır.

Radyo ve televizyon gibi görsel ve işitsel iletişim araçlarının kitabın önemini yitirmesine yol açtığı düşüncesi kısa zamanda çürümüştür. Gerçi, insanların çoğunun kitap yerine, iletilen mesajlara daha kolay ulaşabildiği televizyon ve radyo gibi iletişim araçlarını tercih ettiği söylenebilir. Özellikle sosyal değişimin dengesiz biçimde olduğu toplumlarda “okuma alışkanlığının” yerini “seyretme alışkanlığının” aldığı görülmektedir. (Çoraklı, 1998) Bu durumun bir yansıması olarak temelde bir okuma aracı olan gazetelerde bile birer seyir malzemesi olan resimlerin, yazılardan çok yer kapladığı görülmektedir.

Her şeye rağmen, bütün bunlar günümüzde okumanın ve kitabın önemini yitirdiğini göstermez. Bamberger’e(1990, s.3) göre “Her ne kadar kitle iletişim araçları bir konu ile ilgili ilk uyarmayı yaparlarsa da konunun derinleştirilmesinde ve kişi tarafından izlenmesinin devamında kitaplardan vazgeçilemez”..

Sürekli ve artan bir hızla değişen bilgi alanları, modern insanın kişisel tercihlerini önemli hale getirmiştir. Kişisel tercihler hususunda, kitaplar ile teknolojiye dayalı kitle iletişim araçları arasında önemli farklılıklar vardır. Bu farklılıklar şöyle belirlenmiştir.

Filmler, radyo ve televizyon ile karşılaştırıldığında, okumanın benzersiz yararları vardır. Reklam sorumlusunun lütfu ile kendisine sağlanan sınırlı türler arasından ya da güncel filmler arasından seçmek yerine, okuyucu bugünün ve geçmişin en iyi eserleri arasından bir seçim yapabilir. Kendisine en uygun zamanı veya yeri seçerek okuyabilir. Bunu istediği hızda yapabilir, yavaşlayabilir veya hızlanabilir, ara verir, tekrar okur veya durur canı istediğinde düşünür. İsteddiği şeyi, istediği zamanda, yerde ve biçimde okuyabilir. Bu esneklik hem eğitim ve hem de zevk için okumanın sonsuz değerini daha da pekiştirir. (Bamberger,1990, s.3)

Gray ve Rogers'a göre okuma; gerçek insanın gereksinimlerine dayanır.

Gray ve Rogers'e göre insanın okumasının nedenleri şöyle belirlenmiştir. (Özçelebi,.S,1990.s.24)

Adet olarak veya alışkanlığın zoruyla

Görev duygusuyla

Genellikle zaman doldurmak ve öldürmek için

Güncel olayları anlamak için

Anlık kişisel tatmin için

Günlük yaşamın pratik gereksinimlerini karşılamak için

Profesyonel veya mesleki ilgileri devam ettirmek ve ilerletmek için

Daha çok hobi türünden uğraşlar için

Gereksinim veya talepleri karşılamak için

Kendini geliştirmek ve ilerletmek için

Çok entelektüel gereksinimleri tatmin için

Kişisel sosyal talepleri karşılamak için

Okuma alışkanlığını kazandıracak öğretmenleri
Büyükkaragöz; değerler geliştiren, kaynak arayan, güçlükleri yenen,

güçlükleri tanımlayan, disiplinler arası ilişkileri kuran, meslek seçimi ve boş zaman uğraşları üzerinde danışmanlık yapan, insan ilişkilerini geliştiren, çevrenin incelenip öğrenilmesine yardımcı ve önder olan öğretme-öğrenme konusunda uzman bir kimse olarak nitelenmektedir (Büyükkaragöz,1997, s.12,40).

Öğretmenler, her şeyden önce eğitimci olmaları yönüyle öğrencilere örnek olacak, onların okuma alışkanlıkları çocukları etkileyecektir. Ayrıca öğretmenlerin kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmeleri için düzenli bir okuma alışkanlığına sahip olmaları son derece önemlidir. Bu yüzden öğretmenlerin okuma alışkanlıklarının ve bunları etkileyen faktörlerin belirlenmesi önemlidir. Bunun yanında öğretmenler üniversite eğitimi almış kişilerdir. Öğretmenlerin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi farklı mesleklerdeki üniversite mezunlarının okuma alışkanlıkları hakkında da bilgi verecektir.

Sayıtlar

1. Örnekleme yeralan öğretmenler çalışma evrenini temsil edebilir niteliktedir.
2. Örnekleme öğretmenler kendilerine uygulanan anketteki sorulara gerçek durumlarını yansıtan yanıtlar vereceklerdir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Elmadağ ilçesinde bulunan ilk ve orta öğretim öğretmenleriyle sınırlıdır.
2. Öğretmenlerin okuma alışkanlıklarına ilişkin anket maddelerine verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR

Araştırmalar

Yılmaz (1990) “Okuma alışkanlığı ve Yenimahalle ilçe halk kütüphanesi” isimli çalışmasında yenimahalle ilçe halk kütüphanesine gelen 181 gencin okuma alışkanlığını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada “okuma alışkanlığı” anketi uygulanmıştır.

Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- a) Gençlerin okuma alışkanlığı sorunu, bir toplumun ekonomik ve kültürel kalkınmasında çözümlenmesi gereken önemli sorunlardan birisidir. Bu sorun gelişmiş ülkelerde çözümlenmiş olmasına karşın, ülkemizde hala büyük bir sorundur.
- b) Yeni mahalle ilçe halk kütüphanesinin genç okuyucularının okuma alışkanlığına belirleyici oranda olumlu etkisinin olmadığı saptanmıştır.

(Yılmaz, Bülent. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal bilimler enstitüsü, Kütüphanecilik anabilim dalı.Yüksek lisans tezi)

Yıldız (2000) “ Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını belirleyen etmenler” isimli çalışmasında İstanbul’da faaliyet gösteren Boğaziçi, Marmara, İstanbul üniversitelerine ait eğitim bilimleri fakülteleri, İngilizce öğretmenliği, Amerikan ve İngiliz edebiyatı bölümlerinin ara sınıflarında okuyan toplam 100 öğrenci üzerinde anket uygulanmıştır.

Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- a) Bireyin okuma alışkanlığının oluşmasında, onun kişiliğini de şekillendiren bütün dışsal etmenler farklı biçimlerde etki eder.
- b) Okuma olgusunun bugün için evrensel boyuttaki algılanışını “ küresel” politikalar belirlemektedir.

- c) Bilgilenmek için TV izleyenlerin oranı çok düşük (% 3) görünmekle birlikte, son zamanlarda öğrenciler gazete ve internet gibi diğer kitle iletişim araçlarına yönelmiştir.(internet %17)
- d) Yeni birey kitap dahil her şeyi satın almak istemektedir. Uygulanan ankete yanıt veren öğrencilerin % 56 sı kütüphane ve arkadaşlardan ödünç alma yerine satın almayı tercih ediyor görünmektedir. Halbuki yine bu öğrencilerin verdiği bilgilere göre kitap okuyamamalarında ekonomik gerekçeler önde gelmektedir.
- e) Örneklem gurubuna ait öğrencilerin önemli bir oranı (%28) kitapları sahaflar ve korsan kitap satıcılarından temin etmektedir.

Bayram(2001)"Türkiye'de kitap okuma alışkanlığı " isimli çalışmasında istanbul'un değişik ilçelerinden 504 kişinin kitap okuma alışkanlığı incelenmiştir.

Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

- a)Metnin düşünsel ve duygusal örüntüsünü eksiksiz algılamada kuşkusuz okurun kişisel konumunun büyük payı vardır.
- b) Okuma, bir tür beceridir, bilgi ya da kural belleme işi değildir.
- c) Bu çalışmada ülkemizde okuma alışkanlığı % 30 olarak bulunmuştur.Anket verilerinin bize sunduğu bilgi, öz olarak insanımızın sahip olduğu okuma alışkanlığı potansiyelinin, uygu zeminde rahatlıkla gelişeceği müjdesini vermektedir.

Yeşiltaş (1988) "Üniversiteli kadınların gazete okuma alışkanlığı " isimli çalışmasında İstanbul ' da üniversitede okuyan ve çemberlitaş kız yurdunda kalan 200 bayan öğrencinin gazete okuma alışkanlığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a)İnsanların gazeteleri haberleşme ihtiyacının dışında farklı psikolojik ve sosyal nedenlerle de okudukları saptanmıştır.
- b)Bayan öğrencilerin %20'si her gün gazete okumaktadır.
- c) Bayan öğrenciler en çok Cumhuriyet gazetesini okumaktadır.
- d) Öğrenciler gazeteye en fazla 30 dakika zaman ayırmaktadır.

e) Öğrenciler gazetelerde fotoğrafın çok veya az olmasının gazete alımını etkilediği görüşündeler.

f) Her gün gazete okuyan öğrencilerin %55' nin ailesi şehirde yaşıyor.

Yeşiltaş Sevinç; üniversiteli kadınların gazete okuma alışkanlığı 1988 İstanbul Üni. Sosyal bilim.Ens.Yüksek lisans tezi.

Yılmaz (1998) "Günümüz Türkiye 'sinde gazete okur ilişkisi" isimli çalışmasında İstanbul'un kenar mahallesindeki gecekondu semtlerindeki insanların gazete alma nedeni araştırılmıştır.

Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır.Çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır.

a) Türkiye'de düzenli dergi okuru yoktur.Düzenli dergi okuyanların %22'dir.

b) Gazete alıcılarının öncelik nedeni promosyonda kaynaklanmaktadır.

c) Gazete köşe yazarının önemli etkisi vardır.

d) İnsanlar gazete promosyonuna karşı olmalarına rağmen bu sürece katılmaktadırlar.

e) Türkiye'de gazete tercihini anne ve baba yapmaktadır.

f) Gelir düzeyi arttıkça "Benim gazetem var" diyenlerin oranı artmaktadır.

Yılmaz Sıdıka (1988) Günümüz Türkiye'sinde gazete okur ilişkisi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim dalı Doktora tezi.

Okuma nedir?

Okuma, görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme ve yorumlama gibi farklı bileşenlerden oluşan, karmaşık bir zihinsel süreçtir. Çeşitli kişiler tarafından yapılan tanımlamaların her birinde okuma bir veya birkaç yönüyle açıklanmış fakat üzerinde görüş birliğine varılan bir tanım ortaya çıkarılamamıştır. (Coşkun,2002,s231)

Türkçe Sözlük'te (1998:1675) okumak, "Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek." şeklinde tanımlanmıştır.

Okuma, yazı dilinin anlamlı olarak yorumlanmasıdır. Okuma, geçmiş yaşantılar aracılığıyla oluşturulan anlamların hatırlanması ve okuyucunun hâlen sahip olduğu kavramları kullanarak yeni anlamlar kurması için uyarıcı olarak görev yapan basılı ve yazılı sembollerin tanınmasını ve algılanmasını içerir. (Ertürk, s. 1972)

Okumayı, yazılı bir metnin yorumlanması süreci olarak gören Tekişik'a (1995, s. 10) göre söz konusu yorumlama için iki şeye ihtiyaç vardır.

Bunlar:

- a. Tanıma
- b. Algılama'dır.

Burada bahsedilen tanıma, harflerin, kelimelerin tanınması anlamında olup daha çok duyuşsal bir etkinliktir. Tanıma etkinliğini, tanınan materyalin beyinde algılanması izler. Algılama sırasında, bu materyal hem örgütlenir, hem anlamlandırılır, hem de eski bilgilerle bağlantılı hâle getirilir (Dökmen, 1994: 15)

Göğüş'e (1978: s. 60) göre "Okuma, bir yazının harflerini, sözcüklerini, imlerini tanımak ve bunların anlamlarını kavramaktır." Özdemir (1993: 13) okumayı "Basılı sözcükleri duyu organları yoluyla algılayıp bunları anlamlandırma, kavrama ve yorumlamaya dayanan zihinsel bir etkinlik" olarak tanımlamaktadır. Demirel'e (1999: 59) göre ise "Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir."

Okumaya ilişkin olarak buraya kadar verilen tanımların hepsinde anlama ve kavrama üzerinde durulmuştur. Bunun yeterli olmadığını savunan Akyol'a (1997: 26-28) göre;

Tanımların hepsi de anlamamanın karakterinin nasıl olduğu ve hangi unsurların anlam kurma sürecinde etkili olduğu hususunda yetersiz kalmaktadır. Okuma, karşılıklı etkileşim yoluyla gerçekleşmektedir. Bir başka ifadeyle okumanın karakteri karşılıklı etkileşimdir. Hangi unsurlar arası bir etkileşim? Okuma, yazılı ve yazısız kaynaklar, okuyucu ve çevrenin karşılıklı etkileşimi sonucu oluşan anlam kurma sürecidir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, anlam ne yalnızca kitabın kendisinde, ne de içinde bulunulan ortamdadır. Şu hâlde anlam

okuyucunun rehberliği ve diğer unsurların da yardımına dayanan bir etkinliğin, etkileşimin sonucu oluşturulmaktadır.”

Söz konusu etkileşimde, okurun daha önce okudukları, izledikleri, yaşadıkları, kültürel birikimi, inançları ve değer yargıları gibi birçok faktör etkilidir.

Okumanın Oluşumu ve Okuma Süreci İle İlgili Yaklaşımlar

Okuma etkinliği, insanda bulunan birçok yetinin aynı anda kullanılmasının sonucunda ortaya çıkan bir olgudur. Görme, algılama, hatırlama, çağrışım, kavrama, yorumlama ve seslendirme gibi yetiler okuma sürecinin oluşmasını sağlamaktadır. Bu süreçte hafıza, dikkat, görsel ve işitsel algılama gibi zihinsel mekanizmalar aynı anda çalışmaktadır.

Sever'e (1997: s.12) göre görme, anımsama, seslendirme ve değerlendirme gibi girişik eylemleri içeren okuma etkinliğinin genel nitelikleri şunlardır:

- “1. Okuma, bir iletişim sürecidir.
2. Okuma, bir algılama sürecidir.
3. Okuma, bir öğrenme sürecidir.
4. Okuma, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir.”

Okumanın oluşumunu açıklamaya yönelik çalışmalar yapan ilk araştırmacılardan birisi olan Hinsbel Wood, (Güneş, 1997: 5) okumanın üç aşamada gerçekleştiğini belirtmiştir Aşama: Alfabedeki her bir harfin görsel hafızaya kaydedilmesidir.

1. Aşama: Bireyin harfleri ve kelimeleri tek tek yazıp okuyabilmesi.
2. Aşama: Bireyin her harfi tek tek tanıması yerine, her kelimeyi ve kelime gruplarını bir bütün olarak tanıyabilmesi.

Binbaşıoğlu ise (1993: 19-20) okumanın oluşumunu şu basamaklarla izah etmektedir:

1. Okuma parçasından alınan izlenimlerin, izlerini gözün ağ tabakası üzerine bırakması,
2. Sinir akımlarının bu izleri -zorunlu olarak- ağ tabakasından beynin görme merkezine iletmesi,
3. Sinir akımlarına anlam veren zihinsel çağrışımların uyarılması ya da kurulması
4. Sinir akımlarının beynin görme merkezinden devimsel dil merkezine geçmesi
5. Sinir akımlarının, devimsel dil merkezinden dil, dudak, kulak ve sesi oluşturan ses telleri ile diğer yanak ve boğaz kaslarına geçmesi
6. Dil kaslarının devinime (harekete) geçmesi ve sözcüklerin söylenmesi.

Yukarıdaki altı basamak birbirini izlemektedir. Bunların ilk üçü hem sesli hem de sessiz okumada, 4., 5. ve 6. basamaklar ise sadece sesli okumada görülmektedir.

Okuma sırasında gözlerimiz, her harfi tek tek değil, sıçrama ve duraklamalar yaparak kelimeleri veya kelime gruplarını bir bütün olarak görür. Gözün sıçrayış ve duraklamaları, yazının güçlüğüne, satırların uzunluğuna, okuyucunun yaşına, olgunluğuna ve okuma amacına göre değişebilmektedir. Göz yaptığı her sıçrayışta satırın belli bir bölümünü görür. Buna “görüş genişliği” ya da “görsel algı genişliği” denir. Bu genişlik, iyi bir okuyucuda 15-20 harflik bir yeri kapsar. Yavaş bir okuyucu da ise bu genişlik 5-6 harfe kadar düşer (Kavcar vd., 1995: 41-42)

Sesli okuma sırasında, gözün gördüğü alanla seslendirebildiği alan arasında fark oluşur. Bu farka “göz-ses genişliği” denir. Göz-ses genişliğinin çok olması, kişinin iyi bir okur olduğunun göstergesidir. Zayıf okuyucularda bu fark çok azdır, hatta hiç yoktur. Kişi ancak görebildiği alanı seslendirebilir (Binbaşioğlu, 1993: 15-20). Bu bakımdan özellikle ilk okuma devresinde sesli ve sesiz okuma hızı arasında bir fark oluşmamaktadır .

Okumanın doğası ve nasıl oluştuğu izah edilirken temel niteliklerinin ortaya konulması gerekmektedir. Burada ilk önce okuma - anlama ilişkisinin açıklanması gerekmektedir.

Okuma sürecinde önemli unsurların başında kişinin daha önceden öğrendikleri çok önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan araştırmalarda önceden

öğrenilen bilgilerin okunulan metni anlamada önemli olduğunu göstermektedir. (Person, 1979, s.201-209)

Okumanın doğasında açıklanması gereken diğer bir unsur okumanın akıcılığıdır.

Okumanın akıcı olması kelimeleri ayırt etme durumuna bağlıdır. Zayıf okuyucuların kelime ayırt etme hızı oldukça düşüktür. Kapasitelerinin çoğunu kelime tanıma ve ayırt etmeye tahsis ettiklerinden genelde yetenekleri gelişmemektedir. Okuyucu, kelime tanıma işini doğru olarak yaparsa zamanının çoğunu kelimeleri anlamaya değil, bütün metni çözmeye yönelecektir.

Okuma alışkanlığında açıklanması gereken başka bir unsur da okumanın stratejik olmasıdır.

Stratejik okuma, okuyucunun, konuyla ilgili ön bilgisine, okuma amaçlarına ve metnin seviyesine göre okumasını belirleyebilmesidir. Daha çok okuma esnekliği olarak adlandırılan bu strateji okunan metnin türü ile de yakından ilgilidir.

Okumada diğer bir konu da motivasyondur.

Motivasyon, okumayı hem öğrenmede hem de geliştirmede önemli rol oynar. Okuma büyük oranda okunan metinle okuyucunun zihni arasında kurulan bireysel bir iletişimdir. Bu iletişimin sağlıklı olması için okuyucunun okuma sırasındaki dikkati son derece önemlidir. Bu konuda sorunu olan öğrencilere, öğretmenlerinin yardımcı olması gerekir.

Okumada diğer bir husus devamlı gelişen bir beceri olmasıdır.

Okuma bir defada kazanılacak bir alışkanlık değildir. Okumanın devamlılığı ve düzenli bir alışkanlığa dönüştürülmesi gelişmesini sağlar. Bu bakımdan okuma yaşam boyu gelişen bir beceridir.(Akyol,1997)

Ülkemizde Okuma Alışkanlığı Durumu

Bir insanın ait olduğu kültürün özelliklerini benimsemesinde ailenin, okulun ve çevrenin etkisi olduğu kadar okuduğu eserlerin de etkisi vardır. Bireylerin ilgilerine yönelik eserleri tespit etmek, onların kabul edeceği düzeyde eser yazmak zorundayız.

Son yıllardaki gözlemlerimiz neticesinde okuma alışkanlığının giderek azaldığı görülmektedir. Bu azalmanın sebepleri arasında neler vardır? Bunun sebepleri arasında Türk Halkında okuma alışkanlığının olmaması mı yatmaktadır? Yazılı ürünleri tüketmede gelişmiş ülkelerden çok geri kalmamızın sebepleri nelerdir?

Günümüzde, gelişmişlik düzeyini gösteren ölçütlerden biri de insanların kitap okuma alışkanlıklarıdır. Türkiye, bu ölçüte göre, ligin en alt sıralarında, en az gelişmiş ülkeler arasında yer alıyor.

Batı dünyasında kitap okuma ,ihtiyaç sıralamasında 18 sırada yer alırken, ülkemizde bu ihtiyaç 222. sırada yer almaktadır.(Bayrak,2004.s,193)

Japonya'da her 100 kişiden 14'ü, Avrupa Birliği ülkelerinde her yüz kişiden 15'i, Amerika'da her yüz kişiden 12'si düzenli kitap okuru.

Türkiye'de ise 10 bin kişide 1 kişi düzenli kitap okuyor. Gelişmiş ülkelerle aramızdaki farkın kapanacak yerde açılmasının nedenlerinden biri budur.(<http://www.hurriyetim.com.tr>)

İnsan yaşamında refah düzeyinin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve değişmelerin izlenilmesi kaçınılmazdır. Üstelik, günümüzde hızlı teknolojik değişmeler bireyleri mesleklerinde ilerleyebilmeleri için söz konusu değişmeleri yakından izlemek durumunda bırakmakta ve toplumun giderek artan düzeyde “okumasını” gerekli kılmaktadır.

Türkiye’de okuma alışkanlığının azalması sorununa yeterince ilgi gösterilmediği ortadadır.Türkiye basını soruna belli ölçüde ilgi göstermekte, ancak sorunu çözümlenecek olan yöneticiler kamu politikaları üretmede yeterli duyarlılığı göstermemektedirler.

Çağdaş ve yaratıcı düşünceye sahip üretken eleştirici yapıcı özgür düşünceye sahip bireylerden oluşan bir toplum olmak istiyorsak ,bireylere öncelikle okuma bilincini aşlamak zorundayız .Zira toplumun gelişmelere ve değişmelere kolaylıkla uyum sağlaması özellikle yetişkinlere böyle bir bilincin aşılması ile olanaklıdır. (Bircan ve Tekin 1990)

Kütüphanelerin durumuna göz attığımızda ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre (<http://kygm.kulturturizm.gov.tr>) toplam bin dört yüz otuz dört kütüphane bulunduğunu görmekteyiz. Kütüphanelerdeki kitap sayısı ise sadece on milyon yetmiş altı bin adettir. Oysa nüfusu Türkiye'nin onda biri kadar olan Bulgaristan'da bu sayı kırk altı milyon, Rusya'da yedi yüz otuz dokuz milyon, Almanya' da yüz elli milyon'dur.

Ülkemizde kütüphanelerden yararlanan okuyucu sayısının sürekli azaldığı görülmektedir. Ülkemiz kütüphanelerine kayıtlı üye sayısı üç yüz seksen altı bin yedi yüz otuz dokuz kişidir.

Tablo 1

Ülkemizdeki kütüphanelerden yararlanan okuyucu sayısı

1996	22,523,449
1997	23,121,725
1998	20,515,171
1999	20,732,712
2000	19,903,256

(<http://kygm.kulturturizm.gov.tr>)

Kütüphanelerimizden yararlanan bu kitlenin büyük bölümü de ödev yapmak amacıyla kütüphaneleri kullanmaktadır.

Çağımızda Okuma Alışkanlığının İnsan Hayatındaki Yeri

Günümüz insanı için bilgiye olan ihtiyaç tarihin hiçbir döneminde bu kadar olmamıştır. Teknoloji, bilim ve iletişim anlamında dünyamızın yaşadığı gelişime, insanoğlunun öğrenme merakı da eklendiğinde öğrenme pratiğinin önemi anlaşılacaktır.

Aslında, öğrenmenin insan hayatı için taşıdığı önemin artmasının en temel nedeni, bilginin sürekli bir dinamizm içinde olmasıdır. Bu dinamizm o kadar hızlı yaşanmaktadır ki, çağımızda bilgi her yıl %20 artmaktadır.

Çağdaş olmanın ölçütlerinden biridir okumak. Çağdaş düşünceye sahip üretken, eleştirici, yapıcı, özgür düşünceye sahip bireylerden oluşan bir toplum olmak istiyorsak, bireylere öncelikle okuma bilincini aşılacak zorundayız. Zira toplumun gelişmelere ve değişmelere uyum sağlaması, özellikle yetişkinlere böyle bir bilincin aşılması ile olanaklıdır.

Matematik ve geometriden hiç anlamayan birine öğretmen matematiği ve geometriyi ne kadar anlatırsa anlatsın, oldukça zorlanır. Okuduğu kitabın terimlerini göndermelerini bilmeyen biri için o kitabı anlamak bir dil engeli olmasa da, sorun olur.

Hızla değişen dünya şartları, toplumların gelişmesinde sözlü iletişim yerine yazılı iletişimin önem kazanmasına sebep olmuştur. Gelişmiş ülkelerde kentleşme sürecine bağlı olarak insanlar, iletişimlerinin büyük bir kısmını okuma yoluyla gerçekleştirmektedir. Bu durumun farkına varan ülkeler, çağdaş dünyanın ortaya çıkardığı insan modelinde okuma becerisinin çok önemli olduğunu görmüşler ve eğitim sistemleri içinde bu konuya özel önem vermişlerdir.

Günümüzde okuma, toplumun küçük bir kesiminin ayrıcalığı olmaktan çıkmış, sosyal hayata uyumun önemli şartlarından biri haline gelmiştir. Gelişen ve dünyaya yön veren toplumlar, okuyan insanların meydana getirdiği toplumlardır.

Televizyon ve radyo gibi görsel ve işitsel iletişim araçlarının, kitabın önemini yitirmesine yol açtığı düşüncesi kısa zamanda çürümüştür. Gerçi insanların çoğunun kitap yerine, iletilen mesajlara daha kolay ulaşabildiği radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarının tercih ettiği söylenebilir. Özellikle sosyal değişimin dengesiz biçimde olduğu toplumlarda “okuma

alışkanlığının” yerini “seyretme alışkanlığı”nın aldığı gözükmektedir. (Çoraklı, 1998) . Bu durumun bir yansıması olarak temelde bir okuma aracı olan gazetelerde bile birer seyir malzemesi olan resimlerin yazılardan daha çok yer kapladığı görülmektedir.

III. beş yıllık kalkınma planı hazırlık çalışmasında; Halk eğitimi, asıl işi okula gitmek olmayan, hayatta sorumluluk almış veya alma durumunda bulunan her öğrenim seviye ve kademesindeki fert ve toplumlara, ihtiyaçlara dayalı programlar halinde uygulanan, onların milli ve insani duygularının gelişmesine, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ilerlemelerine yardım eden planlı, sistemli ve sürekli bir şekilde yürütülen okul dışı eğitim, öğretim ve rehberlik faaliyeti” olarak tanımlanmıştır. (Kurt,2000 S. 5)

Halk eğitimi, yurttaşların çalışma gücünü arttırmak, yaşam standardını yükseltmek, milli ve insani değerlerini geliştirmek amacıyla okul eğitimi dışında veya yanında yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarıdır. (VII M.e.ş.Kurt,2000)

Yetişkin Eğitimi, zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış ve asıl uğraşı artık okula gitmek olmayan kimselerin, hayatlarının, herhangi bir bölümünde duyacakları öğrenme ihtiyacını veya ilgiyi tatmin etmek üzere özellikle düzenlenen faaliyetleri ya da programları kapsar. Bu faaliyet ve programların içine, mesleki eğitim dışındaki eğitim, meslek eğitimi, genel eğitim, biçimsel nitelik taşıyan ve taşımayan öğrenme türleri girdiği gibi ortak sosyal amaçlara yönelik eğitim de girer. (Lowe, 1985;23)

Milli Eğitim Temel kanunundan faydalanarak hazırlanan “ Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğine” göre “Yaygın Eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-üretim rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür”.

Kısaca denilebilir ki, herhangi bir eğitici çalışmanın, yetişkin eğitimi sayılması için şu şartların gerçekleşmesi gerekir.

Toplumda sorumluluk yüklenmiş ya da yüklenmeye hazır yetişkinlere ve zorunlu okul çağındakilere okul dışında yönelmiş bir eğitim olması.

Bilinçli ve planlı bir şekilde yapılan yetişkin eğitimi, okul çağında iken örgün eğitimden yoksun kalmış yetişkinlere bu eksiklerini gidermek için fırsat hazırlar, örgün eğitimi görmüş olsa bile, yetişkinin uygulamadaki ilerlemelere, toplumsal değişmelere ayak uydurmasını sağlar, okul öncesi ve okul çağındakilere, okul dışında verilen eğitimle örgün eğitimi bütünleştirir. (Geray 1978)

Yetişkin eğitimi, belirli zamanlarda ve belirli konularda yapılmış olmasına rağmen, bireyin hayatı boyunca devam edebilen ve davranışlarında sürekli değişiklikler meydana getirebilen uzun bir süreci içerir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm altında araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması, verilerin işlenmesi, çözümü ve yorumlanmasına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Amacı ve kapsamı daha önce belirtilen bu araştırma, Ankara ili Elmadağ ilçe merkezinde yürütülen betimsel tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmayla ilk ve orta öğretim öğretmenlerinin gazete, kitap, dergi okuma alışkanlıkları, okumayı etkileyen etmenler incelenecektir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, Elmadağ ilçesinde bulunan ilk ve orta öğretim okullarında çalışan öğretmenlerdir. Çalışma Evreni 415 öğretmenden oluşmakta olup bu evrenden 150 öğretmene anket uygulanmıştır. Çalışma evreninden örneklem seçimine gidilmemiştir. Evrende yer alan 13 okula ulaşılmış, anket çalışmasını kabul eden ve okulda hazır olan 150 öğretmene anket uygulanmıştır. Anket çalışmasını sadece bu öğretmenler kabul ettiği için örneklem seçilmemiştir.

Tablo 2

Elmadağ İlçe Merkezindeki Okulların Listesi ve Bu Okullardan Çalışmaya Katılan öğretmen Sayısı

1	Barut İlköğretim Okulu	12
2	Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	19
3	Gümüşpala İlköğretim Okulu	15
4	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	16
5	Elmadağ Lisesi	18
6	Yaşar Doğu İlköğretim Okulu	13
7	Kurtuluş İlköğretim Okulu	12
8	Namık Kemal İlköğretim Okulu	9
9	Atatürk İlköğretim Okulu	12
10	Şehit Şener İlköğretim Okulu	8
11	Üçevler İlköğretim Okulu	9
12	Karşıyaka İlköğretim Okulu	9
13	Yeni Mahalle İlköğretim Okulu	5

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak seçilen anket, kişisel bilgileri ve okuma alışkanlıklarına ilişkin soruları kapsamaktadır. Anket 28.10.2004 – 15.11.2004 tarihleri arasında Elmadağ ilçe merkezinde bulunan 11 ilköğretim ve 2 ortaöğretim okulunda görevli 150 öğretmene uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde frekans, yüzde, çapraz tablo tekniklerinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın bulguları ve bulgulara ait yorumlar yer almaktadır. İlköğretim ve orta öğretim okullarında çalışan öğretmenlere ait bulgular, ve öğretmenlerin okuma alışkanlığını etkileyen faktörlere ilişkin değerlendirmelerini içermektedir.

1. Demografik özellikler

Bu başlık altında öğretmenlerin cinsiyeti, mezun oldukları okulu, kıdemi, gelir düzeyi ve branşına ilişkin bulgu ve değerlendirmeler yer almaktadır.

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

CİNSİYET	f	%
Erkek	69	46
Kadın	81	54
Toplam	150	100

Örneklemdaki öğretmenlerin %54'ü kadın, %46'sı erkektir. Anketimizi cevaplayanların çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 4

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

KIDEM	f	%
1 – 5 Yıl	54	35
6 - 10 Yıl	40	26,7
11 -15 Yıl	20	13,3
16 – 20 Yıl	12	8
21 Yıl ve üzeri	24	16
Toplam	150	100

Yukarıda görüldüğü gibi örneklemdaki öğretmenlerin yarısından fazlasının (%62,7) 1-10 Yıl arası tecrübeye sahip öğretmenler olduğu gözlenmektedir.

Bunun nedeni il merkezine atanan öğretmenlerin hizmet yılı esasına göre atamasının yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5

Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Düzeylerine Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	f	%
Önlisans	32	21,3
Lisans	107	71,3
Yüksek lis. Doktora	11	7,3
TOPLAM	150	100

Örnekleme görüldüğü gibi öğretmenlerin %71,3'ü üniversitelerin lisans bölümünden mezun olmuştur. Bunu %21,3 ile Önlisans mezunu, %7,3 ile Yüksek Lisans ve Doktorayı bitirenler izlemektedir.

Şu anda yasal olarak öğretmen atamaları lisans bölümü mezunlarından yapılmaktadır. Daha önceki yıllarda öğretmen atamaları ön lisans mezunlarından da yapılmaktaydı. Ankete cevap verenler içerisinde ön lisans mezunu olanların oranı % 21.3'tür.

Tablo 6
Öğretmenlerin Branşları

Öğretmenlerin Branşları	f	%
Sınıf Öğretmeni	60	40,8
Fen Bilimleri	31	21,1
Sosyal Bilimler	44	29,9
Güzel Sanatlar Spor	15	10
Toplam	150	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmenlerin branşa göre dağılımında % 40,8 ile sınıf öğretmenliği başta gelmektedir. Fen Bilimleri öğretmenliği % 21,1 dir. Sosyal Bilimleri öğretmenleri % 29,9; Güzel Sanatlar ve Spor öğretmenleri % 10 dur.

Tablo 7
Öğretmenlerin Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılımları

Aylık Gelir Miktarı	f	%
650-750 Milyon arası	16	10,7
751- 1 Milyar arası	71	47,3
1-1,5 Milyar arası	38	25,3
1,5 -2 Milyar arası	17	11,3
2 Milyar ve fazlası	8	4,4
TOPLAM	150	100

Elmadağ İlçe milli eğitim mutemedinden alınan bilgiye göre göreve yeni başlayan 9/1 derecedeki öğretmenin maaşı 660 milyon TL dir.

Tablo da görüldüğü gibi öğretmenlerin % 47,3'ü ; 751 – 1 milyar arasında gelire sahiptir. % 25,3 'ü; 1 – 1,5 milyar arasında, %11,3'ü; 1,5-2 milyar arasında, %10,7'si 650-750 milyon arasında, %4,4'ü ise 2 milyar ve üzerinde gelire sahiptir.

2.Okuma Alışkanlığını Etkileyen Etkenler Nelerdir?

Bu başlık altında okuma alışkanlığını etkileyen etkenler, cinsiyete, gelir düzeyine, kıdeme, mezun olunan okula göre incelenmiştir. Okuma alışkanlığını etkileyen diğer etkenlerde de öğretmenlerin görüşü alınmıştır.Buna ilişkin bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 8
Öğretmenlerin Kitap Okuma Sıklıklarına Göre Dağılımı

Öğretmenlerin yıl içinde kitap okuma sıklığı	f	%
Hiç kitap okumam	5	3,3
Yılda birkaç kitap okurum	41	27,3
2-3 ayda bir kitap okurum	48	32
Ayda bir kitap okurum	30	20
Ayda 2 ve üzeri kitap okurum	26	17,3
TOPLAM	150	100

Öğretmenlerin hangi sıklıkla kitap okuduklarına ilişkin soruya öğretmenlerin % 27,3 'ü yılda birkaç kitap; % 32 'si 2-3 ayda bir kitap; % 20 'si ayda bir kitap; % 17,3 'ü ayda 2 ve daha fazla kitap okuduklarını; % 3,3 'ü ise hiç kitap okumadığını belirtmiştir.

Eğitim - sen tarafından yapılan araştırmada “Hangi sıklıkta kitap okuyorsunuz”? sorusuna; haftada bir okuyorum, diyenlerin oranı % 7”, iki haftada bir, diyenler, % 12,5, ayda bir, diyenler % 35,8, altı ayda bir, diyenler % 27,2 yılda bir, kitap okuyorum diyenler %17,2 dir.

(http://www.egitimsen.org.tr/bilgibelge/rapor-18-11_2004.html)

Okumanın yaşamımızda yeri yaşla sınırlı değildir. Her yaşın kendine özgü ilgileri, merakları, sorunları vardır.

Öğretmenlerin de yenilik ve gelişmelere açık, kendini sürekli yenileyen, yeni değerler geliştiren topluma önderlik eden bireyler olması gerekir. Öğretmenlerin bu nitelikleri taşıması kuşkusuz sürekli okumasıyla mümkündür.

Yılmaz'a(2003,s.50) göre en değerli öğretmen "öğrenmeyi öğrenmek" olduğunu bilir ve bunu geliştirmeye çalışır.

Tablodan da anlaşılacağı gibi öğretmenlerin çoğunun 2-3 ayda bir kitap okuduğu görülmektedir. Bunun nedeni küçüklükten itibaren okuma alışkanlığının kazandırılmamış olmasıdır.

Bayram tarafından en son okudukları kitabı bitirmiş oldukları zaman konusunda yapılan araştırmada araştırmaya katılanların % 20,1 i bu hafta, %32,1'i 4 ile 6 ay önce, %23,3' ü bu ay, % 21,4'ü yaklaşık bir yıl önce kitabı bitirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar yukarıdaki araştırmada elde edilen kitap okuma sıklığı sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.(2001.s.43)

Bostancı (2004,s.31) tarafından Türkiye genelinde yapılan araştırmada sık sık kitap okuyanlar % 33,9, ara sıra okuyanlar % 63,4, hiç okumuyorum diyenler % 2,7 düzeyindedir.

Tablo 9

Öğretmenlerin Son Bir Haftada Kitap Okuyup Okumama Durumu

Son bir hafta içerisinde kitap okudunuz mu?	f	%
Evet	92	61,3
Hayır	58	38,7
TOPLAM	150	100

Yukarı'da görüldüğü gibi öğretmenlerin son bir haftada kitap okuyup okumadıklarına ilişkin soruya, öğretmenlerin % 61,3 'ü kitap okuduklarını; % 38,7 'si şu anda herhangi bir kitap okumadıklarını belirtmiştir.

Anket sorularının cevaplarından da anlaşılacağı gibi öğretmenlerin çok sık kitap okumamasına rağmen;”Son bir haftada kitap okudunuz mu? sorusuna çoğunluğun evet demesinin nedeni, en son okuduğu kitabı şu an okuyormuş gibi cevap verebileceği veya bir kitabı uzun süre okumasından da kaynaklanabilir.

Tablo 10
Öğretmenlerin Okuma Konusunda Kendilerini Yeterli Görüp Görmeme Durumu

Yeterli görüp görmeme	f	%
Evet kendimi yeterli görüyorum	25	16.7
Hayır yeterli görmüyorum	78	52
Kısmen yeterli görüyorum	47	31.3
Toplam	150	100

Gerçek eğitim, insanın önce kendisini tanıması yolunda ortam hazırlar, bu tanımayı gerçekleştirir. Bu yapılsa kişinin kendini olumlu ve olumsuz yanlarıyla kabul etmesi, hayat planını ona göre yapması ve başkalarıyla sağlıklı ilişki kurması kolaylaşacaktır.(Zengin, 2003. s.131)

Tablodan anlaşıldığı gibi öğretmenlerin okuma konusunda kendilerini yeterli görüp görmediklerine ilişkin soruya öğretmenlerin % 52'si hayır cevabını vermiştir. Kendini yeterli görenler % 16,7; kısmen yeterli görenler % 31,3 tür.

Okumayan, aktüaliteyi ve alanını izlemeyen; kendini yeni bilgi ve becerilerle geliştirmeyen öğretmenin, değişim karşısında eğitim olgusundan beklenen işlevi yerine getirmesinde birinci derecede payı bulunmaktadır. Doğan'a göre; böyle bir öğretmen tabanına sahip olan eğitim olgusunun, kendisi ve toplumu için değer üretmesi, yeni yorum ve yaklaşımlara yönelmesi

beklenemez. Yıllar öncesinin bilgi ve alışkanlıklarıyla dersane ve sınıflara giren öğretmenin genç kuşaklara verebileceği hiçbir şey yoktur.(2000.s.140)

Tablo 11
Ele Alınan Bir Kitabın Ara Verilmeden Ne Kadar Süreyle Okunduğuna İlişkin Öğretmen Görüşü Dağılımı

SÜRE	f	%
30 dakikadan az okurum	18	12
30 dak. 1 saat arası okurum	80	53,3
1-2 saat arası okurum	37	24,7
2 saatten fazla okurum	15	10
TOPLAM	150	100

Tabloda da görüldüğü gibi ele alınan bir kitabın ara verilmeden ne kadar süreyle okunduğuna ilişkin soruya öğretmenlerin % 53,3 'ü 30 dakika ile 1 saat arası % 24,7 ' si 1 ile 2 saat arasında okuduğunu; % 12'si 30 dakikadan az okuduğunu % 10'u 2 saatten fazla okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 12
Öğretmenlerin Yayın Türlerini Okuma Sıklıkları

Okunan yayın türü	f	%
Gazete_dergi	71	47.3
Roman_hikaye	38	25.3
Bilim.eğitici kitap	39	26
Spor gazetesi	2	1,4
Toplam	150	100

Örnekleme de görüldüğü gibi öğretmenlerin en çok okuduğu okuma materyali %47,3 ile gazete ve dergidir.Gazete ve dergiden sonra % 26 ile

bilimsel ve eğitici kitaplar; % 25,3 ile roman ve hikaye; % 1,4 'ü ile spor ve magazin dergileri gelmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi öğretmenlerin en çok okuduğu okuma materyali gazete ve dergidir. Bunun nedeni olarak gazete ve dergilerin güncel haberler içermesi makale veya denemelerin kısa yazılmış olması nedeniyle az bir sürede okunabilecek olmasıdır.

Bilimsel ve eğitici kitapların az okunması öğretmenlerin bir kısmının kendisini yeterli düzeyde geliştirmediğini göstermektedir.

Bayram tarafından en çok okunan kitap türü konusunda yapılan araştırmada bilimsel kitaplar % 6,9 ile son sırada yer almaktadır. (Bayram,2001.s.42)

Boz tarafından yapılan araştırmada öğrenci gençliğinin en fazla kitaba zaman ayırdığı, kitabı gazetenin takip ettiği görülmektedir.(Boz,2000.s.43)

Tablo 13
Öğretmenlerin Okudukları Yayın Türlerine Göre Okuma Sıklıkları
Arasındaki İlişki

Yayın türü	o k u m a s ı k l ı ğ ı								Boş	
	Sıklıkla okurum		bazen okurum		nadiren okurum		Hemen h.hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Roman	34	22,7	66	44	24	16	16	10,7	10	6,7
Hikaye	17	11,5	59	40	15	10	30	20	29	19,4
Şiir	13	8,7	43	28,7	37	24,7	33	22	24	16
Mesleki dergi	40	26,7	68	45,7	22	14,7	7	4,7	13	8,7
Dergi	56	37,3	54	36	20	13,4	3	2	17	11,4
Ansiklopedi	9	6	23	15,4	53	35,4	40	27	25	16,7

Anketi cevaplayanların okuma sıklığı incelendiğinde romanı sık sık okuyanlar % 22,7, bazen %44 nadiren %16 sı okuduğunu belirtmiş; % 10,7 si hemen hemen hiç roman okumadığını belirtmiş;% 6,7 si boş bırakmıştır.

Öğretmenlerin türlere göre okuma sıklığı incelendiğinde hikaye' yi sıklıkla okuyanlar % 11,5, bazen %40 nadiren %10 u okuduğunu belirtmiş; % 20' si hemen hemen hiç hikaye okumadığını belirtmiş;% 19,4'ü boş bırakmıştır.

Tablodaki öğretmenlerin türlere göre okuma sıklığı incelendiğinde şiir'i sıklıkla okuyanlar % 8,7, bazen %28,7 nadiren %24,7 i okuduğunu belirtmiş; % 22' si hemen hemen hiç hikaye okumadığını belirtmiş;% 16 sı boş bırakmıştır.

Tablodaki öğretmenlerin okuma sıklığı incelendiğinde mesleki dergiyi sıklıkla okuyanlar % 26,7 si, bazen %45,7 si nadiren %14,7 si okuduğunu belirtmiş; % 4,7' si hemen hemen hiç mesleki yayın okumadığını belirtmiş;% 8,7 si boş bırakmıştır.

Tabloda görüldüğü gibi okuma sıklığı incelendiğinde dergi'yi sıklıkla okuyanlar % 37,3 ü, bazen %36 sı nadiren %13,4 ü okuduğunu belirtmiş; % 2' si hemen hemen hiç dergi okumadığını belirtmiş;% 11,4 ü boş bırakmıştır.

Yukarıdaki ankete göre okuma sıklığı incelendiğinde ansiklopedi'yi sıklıkla okuyanlar % 6, bazen %15,4 ü nadiren %35,4 ü okuduğunu belirtmiş; % 27' si hemen hemen hiç ansiklopedi okumadığını belirtmiş;% 16,7 si boş bırakmıştır.

Türlere göre okuma alışkanlığı incelendiğinde en fazla dergi ve roman okunduğu görülmektedir.Okul kütüphanelerine öğretmen görüşlerine başvurularak dergi roman ve hikaye alınabilir.

Tablo 14
Cinsiyete Göre Roman Okuma Alışkanlıkları

Cinsiyet	R o m a n o k u m a s ı k l ı ğ ı								Toplam	
	Sık sık okurum		Bazen okurum		Nadiren okurum		Hemen h. hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	27	35,1	30	39	14	18,2	6	7,8	77	100
Erkek	7	11,1	36	57,1	10	15,9	10	15,9	63	100
Toplam	34	24,3	66	47,1	24	17,1	16	11,4	40	100

Cinsiyet ile roman okuma arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların %35.1 sık sık; %39'u bazen %18.2'si nadiren kitap okuduğunu; %7.8'i hemen hemen hiç roman okumadığını belirtmiştir.

Erkek öğretmenlerin %11.1'i sık sık; %57.1'i bazen; %15.9'u nadiren roman okuduğunu; %15.9'u hemen hemen hiç roman okumadığını belirtmiştir.

Cinsiyete göre roman okuma alışkanlığı arasındaki ilişki incelendiğinde bayanların erkeklere oranla daha sık roman okuduğu anlaşılmaktadır. Hiç roman okumayanlar bakımından incelendiğinde ise erkeklerin oranı bayanların oranından iki katı kadar yüksek çıktığı anlaşılmaktadır.

Tablo 15

Öğretmenlerin Son Bir Haftada Okudukları Kitap Sayfa Sayısının Dağılımı

Okunan kitap sayfa sayısı	f	%
Hiç okumadım	38	25,5
1-50 sayfa arasında okudum	44	29,5
51-100 sayfa arasında okudum	30	20
101-200 sayfa arasında okudum	17	11,3
201 ve daha fazla kitap sayfası okudum	21	14
TOPLAM	50	100

Öğretmenlerin son bir hafta içerisinde yaklaşık kaç sayfa kitap okuduğuna ilişkin soruya %25,3 'ü hiç kitap okumadığını; % 29,3 'ü 1 sayfa ile 50 sayfa arasında ; % 20'si 51 ile 100 sayfa arasında; % 11,3 'ü 101 sayfa ile 200 sayfa arasında; % 14'ü 201 sayfadan fazla okuduğunu belirtmiştir.

Okunan kitapların sayfa sayısı incelendiğinde öğretmenlerin %25,5'i ya hiç okumamış; okuyanlar ise 50 sayfaya kadar okuduklarını belirtmişlerdir. Bu oran öğretmenlerin günlük olarak kitap okuma alışkanlıklarının olmadığını ya da özel olarak her gün belli bir süre kitap okumadıklarını göstermektedir. Kalan %25' nin kitap okumak için her gün zaman ayırdıkları söylenebilir.

Tablo 16

Öğretmenlerin En Son Okudukları Kitapların Adları

Eser Adı	f
Da Vincinin Şifresi	5
Efendi	4
Öğretmenim Bu Kitabı Okur musun?	3
Anne Babalara Tavsiyeler	3
Deşifre	3
Beyaz Diş	3
Şeker Portakalı	3
Bir Destandır Çanakkale	3
Kırık Testi	2
Safiye Sultan	2
By by Türkçe	2
İnce Memet	2
Eğitici Drama	1
Suç ve Ceza	1
Yaban	1
9.Hariciye Koğuşu	1
Kaplumbağalar	1
Bütün Şiirler	1
Bay Pipo	1
İzzetBegoviç'le Konuşmalar	1
Ölü Ozanlar Derneği	1
Diriliş	1
Şeriat ve Kadın	1

Tablo 16'nın Devamı

Şeytan Ayrıntıda Gizlidir	1
Melekler ve Şeytanlar	1
İslam da Evlilik	1
Kelile ve Dinme	1
Şaman	1
Felsefenin Sorunları	1
Çoklu Zeka	1
Kurtlar İmparatorluğu	1
Toplam	55

Şuan okuduğunuz bir kitap olup olmadığı sorusuna öğretmenlerin 95' i cevap vermemiştir.Cevap verenler içinde Da vinci'nin Şifresi 5,Efendi 4,Öğretmenim Bu Kitabı Okur musun? 3,Anne babalara tavsiyeler; Deşifre; Beyaz Diş; Şeker Portakalı, Bir Destandır Çanakkale 3; Kırık Testi, Safiye Sultan, By by Türkçe, İnce Memet 2 diğerleri ise birer kişi tarafından okunmuştur.

Öğretmenler tarafından şu an okunan kitapların genelde reklamı çok yapılan kitaplar olduğu görülmektedir.Bu kitapların çoğunluğunu roman türü kitaplar oluşturmaktadır.Öğretmenlerin şuan okuduğu kitaplar arasında bilimsel kitapların az olduğu görülmektedir.

Tablo 17
Öğretmenlerin En Son Okuduğu Kitapların
Türlere Göre Dağılımı.

Okunan kitap Türü	f	%
Roman	56	28.5
Siyasi – sosyal kitaplar	47	24
Dini kitaplar	24	12.3
Kişisel gelişim kitapları	19	9.7
Hikaye	17	8.6
Eğitim	17	8.6
Deneme	14	7.2
Şiir	2	1

Tablodan da anlaşılacağı gibi en son okunan kitapları türlere göre sınıflandırdığımızda öğretmenlerin en çok roman okuduğu anlaşılmıştır. Romanı sırasıyla siyasi-sosyal içerikli kitaplar,dini kitaplar, kişisel gelişim,hikaye,eğitim,deneme ve şiir kitapları izlemektedir.

Öğretmenlerin romanın aksine edebiyatın bir türü olan deneme ve şiire yeterli ilgiyi göstermedikleri anlaşılmaktadır.

Bayram, tarafından yapılan araştırmada da en çok okunan kitap türü sıralamasında romanın birinci sırada geldiği görülmektedir.Bu araştırma yukarıdaki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.(Bayram,2001.s.41)

Yılmaz tarafından Yenimahalle ilçe merkezinde yapılan araştırmada da öğrencilerin en çok roman okuduğu (% 40,9) belirtilmiştir.Romanı % 14,9 ile sosyal bilimleri kitapları takip etmiştir.(1990.s.63)

Tablo 18
Okunan Kitapların Görsel Özelliklerinin
Okuma Tercihi Üzerindeki Etkisinin Olup Olmadığı

Görsel etki okumayı etkiler mi	f	%
Çok etkiler	38	26.4
Kısmen etkiler	85	59
Hiç etkilemez	19	13.2
Toplam	142	100

Okunan materyallerin görsel özelliklerinin okuyucu üzerindeki etkisine ilişkin soruya öğretmenlerden 8 kişi cevap vermemiştir. Cevap verenlere göre yapılan değerlendirmede öğretmenlerin %59 ' u kısmen, %26.4 'ü çok; %13.2 'si hiç etkilemez cevabını vermiştir.

Eğitim düzeyi yükseldikçe görsel özelliklerin okuyucuları kısmen etkilemesi normaldir. Okuyucu görsellikten ziyade içeriğe önem vermektedir.

Tablo 19
Öğrencilere Tavsiye Etmek Amacıyla
Çocuk Kitaplarının Okunma Oranları

Tavsiye amacıyla kitap okuma	f	%
Sık sık okurum	46	30.7
Nadiren okurum	45	30
Hayır okumam	59	39,3
Toplam	150	100

Tablo 19 ' da görüldüğü gibi öğretmenlerin öğrencilere tavsiye etmek amacıyla çocuk kitapları okuyup okumadığına ilişkin soruya öğretmenlerin % 39.3 ' ü hayır, % 30.7 ' si evet , %30 ' u nadiren cevabını vermiştir.

Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada öğretmene düşen en önemli görevlerden birisi de öğrencilerin ilgi ve istidatlarını çok iyi belirleme ve onlara bu ilgi ve istidatlarına yönelik okuma materyali vermektir.(Yılmaz,1992).

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre kitap tavsiye etmek amacıyla o kitabın mutlaka okunması gerekmektedir.Aksi takdirde öğrencinin ilgisini çekmeyen bir kitap okumayı sıkıcı hale getirebilir. Öğretmenlerin kitabın içeriği hakkında kısa bilgiler vermesi de öğrencilerin ilgisini daha çok çekecektir.

Tablo 20
Üniversite Yıllarında Kitap Okuma Alışkanlığı İle Öğretmenlik Yıllarında Kitap Okuma Alışkanlığı Arasındaki Farka İlişkin Öğretmen Görüşünün Dağılımı

Üniversite yıllarına göre öğretmenlikte kitap okuma	f	%
Kitap okuma artıyor	18	12
Kitap okuma azalıyor	103	68.7
Üniversite yılları ile aynı	29	19,3
Toplam	150	% 100

Tabloda görüldüğü gibi öğretmenlere sorulan üniversite yıllarınızla şimdiki dönemde okumaya ayırdığınız sürede ne gibi farklılık var sorusuna, öğretmenlerin % 68,7 'si azalıyor; % 19,3 'ü aynı; % 12 si ise artıyor cevabını vermiştir.

Okuma alışkanlığı kazanıldığı takdirde okuma süresinin azalması gibi bir sorun olmayacaktır. Genelde alışkanlık kazanıldığı için üstünkörü okumalarda da değişikliğin olması kaçınılmazdır.

Üniversite yıllarına göre öğretmenlerin kitap okuma oranlarının %68 gibi bir oranla azalıyor olması eğitim sistemimiz açısından düşündürücüdür.

Tablo 21
Öğretmenlerce En Çok Beğenilen Kitaplar

Beğenilen Kitap Adı	f	%
Beyaz diş	6	3.1
Gelibolu	5	2.6
Çile	4	2.1
Sefiller	4	2.1
İnce Memet	4	2.1
Kırık Testi	4	2.1
Savaşçı	4	2.1
Çalığışu	3	1.6
Adı Aylin	3	1.6
Ölü Ozanlar Derneği	3	1.6
Şeker Portakalı	3	1.6
Küçük Ağa	3	1.6
Çocuk Psikolojisi	3	1.6
Suç ve Ceza	3	1.6
Efendi	3	1.6
Kalbin ilacı	3	1.6
Kar	3	1.6
Prizma	3	1.6
Mesnevi	3	1.6
Diğer	177	62.2

En çok beğendiğiniz üç kitabın adına ilişkin soruya 45 öğretmen cevap vermemiştir.Cevap verenlerde toplam 188 kitap ismi belirtilmiştir.En beğenilen kitap Beyaz Diş (6 kişi) , Gelibolu (5 kişi) ' dur.

Toplam 450 kitap ismi belirtilmesi gerekirken 188 kitap isminin yazılması öğretmenler açısından düşündürücüdür.Bunun nedenleri arasında öğretmenlerin pek fazla kitap okumadığı ve buna bağlı olarak da kitaplar

arasında kıyas yapamadığı ayrıca dünyaca ünlü klasikler, fikir dünyasına yön vermiş bilimsel kitaplar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı söylenebilir.

Ayrıca beğenilen kitapların genelde roman olması öğretmenlerin başka alanlara ilgisinin az olduğunu göstermektedir.

Tablo 22
Öğretmenlerin Gün İçerisinde En Çok
Kitap Okuduğu Zaman Dilimi

Günün bölümleri	S i k l i k								boş	
	Sık sık okurum		bazen okurum		nadiren okurum		Hemen hem. Hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sabah	14	9.3	43	28,6	60	40	119	79,9	64	42
Öğleden sonra	17	11.4	45	30	28	18.7	30	20	30	20
Akşam	74	49.7	51	34	11	7.4	4	2.6	10	6.6
Gece	57	38	45	30	6	4	11	7.4	31	21

Öğretmenlerin gün içerisinde sabahleyin kitap okuma sıklığına ilişkin soruya öğretmenlerin %42'si cevap vermemiştir. Öğretmenlerin sabahleyin %79.9'u hemen hemen hiç kitap okumadığını %40'ı nadiren okuduğunu; %28,6'sı bazen; %9.3'ü sıklıkla kitap okuduğunu belirtmiştir.

Öğleden sonra kitap okuma sıklığına ise öğretmenlerin %20'si öğleden sonra hemen hemen hiç kitap okumadığını belirtmiş %18.7'si nadiren; %30'u bazen; %11.4'ü sıklıkla kitap okuduklarını belirtmiştir.

Akşamleyin kitap okuma durumuna ilişkin soruya %6.6'sı cevap vermemiştir. Öğretmenlerin %2.6'si akşamleyin hemen hemen hiç kitap

okumadığını; %49.7'si sıklıkla; %34'ü (51 kişi bazen %7.14'ü nadiren kitap okuduklarını belirtmiştir.

Geceleyin kitap okuma ile ilgili soruya %21'i cevap vermemiştir. Öğretmenlerin %38'i sıklıkla; %30'u bazen; %4'ü nadiren okuduğunu belirtmiş %7.4'ü hemen hemen hiç kitap okumadığını belirtmiştir.

Öğretmenler gün içerisinde kitabı en çok akşam vaktinde okuduklarını belirtmişlerdir. Gündüz çalışmaları kitap okumaya ayırdıkları süreyi düşürmektedir. Akşamı sırasıyla gece ve öğleden sonra takip etmektedir.

Tablo 23
Öğretmenlerin Yılın Değişik Bölümlerinde
Kitap Okuma Sıklığı

DÖNEM	SIKLIK	Evet sıklıkla okurum		Hayır okumam		Kısmen okurum		Boş	
		f	%	f	%	f	%	f	%
	Yarı yıl tatili	87	58	11	7,5	37	24,8	15	10
	Yaz tatili	112	75	7	4,7	21	14	10	6,6
	Hafta sonu tatili	58	38,7	20	13	57	38	15	10
	Bayram tatili	22	14,7	65	43,4	32	21,4	31	20,7

Öğretmenlerin yarıyıl tatilinde kitap okuma durumlarına ilişkin soruya öğretmenlerin %10'u cevap vermemiştir. Öğretmenlerin %58'i kitap okuduğunu belirtmiş; %7.5'i kitap okumadığını; %24.8'i kısmen okuduğunu belirtmiştir.

Yaz tatilinde kitap okuma durumuna ilişkin soruyu öğretmenlerin %6.6'sı cevap vermemiştir. %75'i kitap okuduğunu belirtmiş; %14'ü kısmen okuduğunu ; %4.7'si kitap okumadığını belirtmiştir.

Hafta sonu tatilinde kitap okuma durumuna ilişkin soruya öğretmenlerin %10'u cevap vermemiştir. Öğretmenlerin %38.7'si kitap

okuduğunu belirtmiş; %38'i kısmen okuduğunu, %13'ü kitap okumadığını belirtmiştir.

Bayram tatilinde kitap okuma durumuna ilişkin soruya öğretmenlerin %20.7'si cevap vermemiştir. Öğretmenlerin %14.7'si kitap okuduğunu %43.4'ü kitap okumadığını, %21.4'ü kısmen kitap okuduğunu belirtmiştir.

Öğretmenler daha çok kitabı tatilde okuduklarını belirtmişlerdir. Eylül ve Haziran dönemlerinde yapılan seminer zamanlarında kitap okuması tavsiye edilebilir. Yeni çıkan kitaplar bu dönemde tanıtılabilir. Üniversite - Milli eğitim işbirliği ile seminer dönemlerinde okuma ile ilgili konferanslar verilebilir.

Tablo 24
Öğretmenlerin Evlerine Günlük Gazete Alıp Almadıkları

Gazete alımı	f	%
Her gün alıyorum	62	41.3
Ara sıra alıyorum	71	47.3
Almıyorum	17	11.4
Toplam	150	100

Öğretmenlerin evlerine günlük gazete alıp almadıklarına ilişkin soruya %47.3 'ü ara sıra; %41.3 ' ü her gün, %11.4 ' ü alınmıyor cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin büyük kısmının evine günlük gazete aldığı görülmektedir. Gazete alan öğretmenlerin aldığı gazeteler göz önüne alındığında, öğretmenlerin Türkiye'nin siyasi, politik gelişmelerine duyarlı olduğu söylenebilir.

Öğretmenler içerisinde ara sıra gazete alanların oranının yüksek olması gazetelerin promosyon faaliyeti siyasi , ekonomik haberlerin bu gazetelerde daha çok olması gibi nedenlerle açıklanabilir.

Eğitim Sen tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin % 33,2 si her zaman, % 48,8 i ara sıra, % 9,5 i nadiren, % 5,5 i haftada bir okuduklarını, % 2,8i ise okumadıklarını belirtmişlerdir.

http://www.egitimsen.org.tr/bilgibelge/rapor-18-11_2004.html

Bu sonuç araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir.

Tablo 25
Öğretmenlerin En Çok Takip Ettikleri Gazete

Gazete adı	f	%
Hürriyet	40	32
Milliyet	22	17.3
Zaman	21	16.3
Radikal	10	8
Cumhuriyet	8	7
Sabah	9	7.3
Posta	6	4.3
Vatan	2	1.4
Yeni şafak	3	2.1
Dünden	1	0.7
BugüneTercüman		
Türkiye	1	0.7
T.Dailynews	1	0.7
Akşam	1	0.7
Evrensel	1	0.7
Fanatik	1	0.7
Toplam	127	100

Öğretmenlerin en çok takip ettikleri gazetenin ismine ilişkin soruya 23 öğretmen cevap vermemiştir.Cevap verenlere göre yapılan değerlendirmede Hürriyet 40 kişi, Milliyet 22, Zaman 21, Radikal 10, Cumhuriyet 8, Sabah 9 Posta 6, Vatan 2, Yeni şafak 3, Dünden Bugüne Tercüman,Türkiye ,D.tailnews, Akşam,Evrensel,Fanatik 1' er kişi tarafından okunmaktadır.

Türkiye'de en çok satan gazete olan Posta öğretmenler arasında yedinci sırada takip edilmektedir. Öğretmenlerin en çok takip ettiği bölüm köşe yazıları ve politik haberlerdir. Gazetelerin sıralanmasında tirajdan daha çok gündemi belirleyen köşe yazıları ve politikadır.

Sıralamadaki ilk beş gazete tirajları düşük olmasına rağmen bu gazetelerde Türkiye'nin önde gelen köşe yazarlarının çalışıyor olması ve

gündemi belirleyen politik haberlere yer verilmesi bu gazetelerin öğretmenler tarafından tercihi düşünülmektedir.

Sıralamada alt bölümlerde olan gazetelerin öğretmenler tarafından az okunuyor olması öğretmenlerin ilgileri ile bağlantılıdır. Örneğin; fanatik gazetesinin spor içerikli olması, Türkdailnews gazetesinin İngilizce yayınlanması buna örnektir.

Eğitim Bir Sen tarafından Türkiye genelinde 9790 öğretmen üzerinde yapılan araştırmada en çok okunan gazetenin ismine ilişkin soruya öğretmenlerin % 15,2 si Hürriyet, % 11,9 u Sabah, % 8,5 i Posta, % 7,7 si Milliyet, % 5,4 ü Türkiye gazetesini okuduğunu belirtmiştir.Bu sonuç araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir.(Öğretmen Sorunları Araştırması,2004,s.23)

Sevinç Yeşiltaş(1988,s.23) tarafından “Üniversiteli kadınların gazete okuma alışkanlığı” adlı araştırmada en çok okunan gazete % 57,5 ile Cumhuriyet, % 25,5 ile Hürriyet, % 9 ile Milliyet gazeteleri yer almaktadır.

Tablo 26
Cinsiyete Göre Gazete Alma Alışkanlıkları

Cinsiyet	G a z e t e a l ı m ı						Toplam	
	Her gün		Ara sıra		Alınmıyor		f	%
	f	%	f	%	f	%		
Kadın	40	51	33	42	4	5,2	77	100
Erkek	22	32,4	38	55,9	8	11,8	68	100
Toplam	62	42,8	71	49	12	8,3	145	100

Cinsiyet ile gazete alımı arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların %51'i her gün; %42'si ara sıra evlerine gazete alındığını; %5.2'si evlerini gazete alınmadığını belirtmiştir.

Erkek öğretmenlerin %32.4'ü her gün; %5.9'u ara sıra gazete alındığını; %11.8'i ise eve gazete alınmadığını belirtmiştir.

Cinsiyet ile gazete alımı karşılaştırıldığında bayanların erkeklere oranla daha fazla gazete aldığı görülmektedir.

Tablo 27

Öğretmenlerin Gazeteyi En Çok Nerede Okudukları

Gazete okunan yer	f	%
Yolda okuyorum	14	9.3
Okulda okuyorum	17	11.3
Evde okuyorum	97	64.7
Kahvehanede okuyorum	11	7.3
Diğer	11	7.3
Toplam	150	100

Öğretmenlerin gazeteyi nerede okuduklarına ilişkin soruya %64.7'si evde, %11.3' ü okulda, %9.3'ü yolda, %7.3'ü kahvehanede, %7.3 'ü diğer yerlerde okuduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin gazetelerde en çok okuduğu bölüm köşe yazılarıdır. Bu yazıların da dikkati dağıtmayacak rahat bir ortamda okunması gerekmektedir. Bu ortama en uygun yerlerden biri de evdir. Ev oranının yüksek olmasının bir nedeni bu olduğu sanılmaktadır.

Okullarda ikili eğitimin yaygın olması ve teneffüs saatlerinin kısa olması okullarda okuma oranını düşürdüğü tahmin edilmektedir.

Kahvehanelerin gazete okumak için uygun yer olmadığı tablodan anlaşılmaktadır.

Yılmaz tarafından Yenimahalle ilçe merkezinde gençler üzerinde yapılan araştırmada gençlerin kitabı en çok evde okudukları % 83,4 evden sonra ise % 7,7 ile okulda okuduklarını gözlemlenmiştir.(1990.s.64)

Tablo 28
Öğretmenlerin Gazetelerde
En Çok İlgi Duydukları Bölüm

Bölüm	f	%
Köşe yazıları	37	24.7
Politika	25	16.7
Ekonomi	23	15.3
Spor	14	9.3
Dış haber	8	5.3
Bulmaca	8	5.3
Diğer	4	2.7
Boş	10	6.7
Toplam	150	100

Yukarı da görüldüğü gibi gazetelerde “En çok ilginizi çeken bölüm neresidir? sorusuna; %24.7’ si köşe yazıları, %16.7’ si politika, %15.3’ ü ekonomi, %9.3’ ü spor, %5.3’ ü dış haber, %5.3’ ü bulmaca, %2.7’ si diğer bölümleri okuduğunu belirtmiş, %6.7’ si cevap vermemiştir.

Alanında uzman olan köşe yazarlarının politik, siyasi ve ekonomik görüşleri öğretmenler tarafından okunmaktadır. Bunun nedeninin öğretmenlerin uzman görüşlerine değer vermesi olduğu düşünülmektedir. Takip edilen gazetelerin yazarlarına bakıldığında bunların Türkiye’nin önde gelen ekonomist, siyaset bilimci ve deneyimli gazeteciler olduğu görülmektedir.

İstanbul Ticaret Odası tarafından gazetede en çok okunan bölüm konusunda yaptırılan araştırmada ilgili kişilerin % 28,8 oranındaki bölümü günlük gazetede en çok haber okuduklarını, % 22,7 oranındaki bölümü ekonomi, % 15,7 oranındaki bölümü spor, % 14,1 i oranındaki bölümü politika, % 11,1 i oranındaki bölümündeki magazin, % 4,5 oranındaki bölümü hepsini ve % 3 oranındaki bölümü köşe yazılarını okuduklarını belirtmişlerdir.(Bayram,2001.s.46)

Köşe yazıları dışındaki bölümler araştırmayla paralellik göstermektedir.Köşe yazılarının okunma oranlarındaki farklılığın nedeni ise bu çalışmanın öğretmenler üzerinde yapılmış olması; İstanbul Ticaret Odasının çalışmasının ise halkın geneli üzerinde yapılmış olmasıdır.

Tablo 29
Öğretmenlerin Kitapları Edinme Yolları

YÖNTEM	f	%
Satın alıyorum.	136	40,5
Arkadaştan ödünç alıyorum	97	28,5
Okul kütüphanesinden alıyorum	37	11
Halk kütüphanesinden alıyorum	18	5,3
Hediye geliyor.	50	14,7

Öğretmenlerin kitapları temin etme yöntemi ile ilgili soruya % 40,5'i satın alıyorum;%28,5 'i arkadaşlardan ödünç alıyorum;% 14'ü hediye geliyor; %11' okul kütüphanesinden alıyorum cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin kitabı temin etme yöntemi olarak en fazla satın aldığı gözükmektedir.

Maddi yetersizlikten dolayı kitap temin etmeye çalışan öğretmenin bunu arkadaşından ödünç alma yöntemi ile çözdüğü görülmektedir.

Kütüphanelerin fazla tercih edilmemesinin nedeni olarak güncel kitapların bulunmaması olduğu düşünülmektedir. Ama kütüphanelerin az tercih ediliyor olması güncel kitapların olmaması tek nedeni değildir.

İstanbul Ticaret Odası tarafından kitapların nasıl temin edildiği konusunda yapılan araştırmada, araştırmaya katılanların %72,2 si satın aldığını, % 1,6 sı kütüphanelerden temin ettiğini, % 16,5 i arkadaştan ödünç aldığını belirtmiştir. İstanbul da yapılan çalışma ile bu çalışma karşılaştırıldığında kütüphane kullanım oranlarının öğretmenlerde daha yüksek olduğu gözükmektedir. (Bayram,2001.s.47)

Yıldız(2000,s.115) tarafından üniversite öğrencilerinin kitapları temin etme yöntemi üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerin % 56' sı satın aldığını, % 28' i kütüphanelerden ödünç aldığını, % 5' i üniversitelerin okuma salonlarından temin ettiğini belirtmiştir.

Yılmaz(1990,s.61) tarafından yapılan araştırmada ise Yenimahalle'de ki öğrencilerin % 39,2' si kitabı satın aldığını % 27,1' i arkadaşından ödünç aldığını belirtmiştir.

Tablo 30
Öğretmenlerin Düzenli Olarak
Takip Ettiği Derginin Var Olup Olmadığı

Takip etme durumu	f	%
Evet var.	63	42
Hayır yok.	87	58
TOPLAM	150	100

Takip ettiğiniz bir dergi var mı? sorusuna öğretmenlerin % 58'i hayır cevabını vermiş; % 42'si ise evet cevabını vermiştir.

Öğretmenlerde okuma alışkanlığının düşük olması dergi takip etmede de kendini göstermektedir.

YEŞİLTAŞ(1988.s,43) tarafından yapılan araştırmada üniversiteli kadınların dergi takip etme oranı %33,5 tir; takip etmeyenler ise %66,5'tir.

Dergi fiyatlarının kitaba oranla düşük olmasına rağmen öğretmenler tarafından tercih edilmemesi ekonomik nedenlerden değil; öğretmenin okumaya olan ilgisinin azlığı ile açıklanabilir.

Yayın hayatında olan dergilerin toplam 195.414 adet satması toplumumuzun fazla dergi okumadığını göstermektedir.(www.medya.cafe .com.)

Toplumsal bütünün parçası olan öğretmenleri de toplumun okuma alışkanlığı etkilemektedir.

Tablo 31
Öğretmenlerin Düzenli Olarak
Takip Ettikleri Dergilerin İsimleri.

Dergi adı	f
Bilim Teknik	13
Bütün Dünya	11
Sızıntı	9
Atlas	8
National Geographic	7
Çoluk Çocuk	3
Ailem	3
Diğer	16
Toplam	70

Yukarıda görüldüğü gibi takip ettiğiniz bir dergi var mı sorusuna öğretmenlerin seksen tanesi cevap vermemiştir. Cevap verenler içerisinde en fazla Bilim teknik, Bütün Dünya ve Sızıntı dergisinin olduğu görülmektedir.

Dergiler içerisinde dikkati çeken konunun mesleki dergilerin çok az olmasıdır.

Tablo 32
Cinsiyete Göre Dergi Okuma Sıklığı

Cinsiyet	D e r g i o k u m a s ı k l ı ğ ı								Toplam	
	Sık sık okurum		bazen okurum		Nadiren okurum		Hemen h.hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	29	40,8	29	40,8	12	16,9	1	1,4	71	100
Erkek	27	43,5	25	40,3	8	12,9	2	3,2	62	100
Toplam	56	42,1	54	40,6	20	15	3	2,3	133	100

Cinsiyet ile dergi okuma arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların %40,8'i sık sık; %40,8'i bazen; %16,9'u nadiren dergi okuduğunu; %1,4'ü hemen hemen hiç dergi okumadığını belirtmiştir. Erkek öğretmenlerin %43,5'i sık sık; %40,3'ü bazen; %12,9'u nadiren dergi okuduğunu %3,2'si ise hemen hemen hiç dergi okumadığını belirtmiştir.

Cinsiyet ile dergi okuma arasındaki ilişkiye bakıldığında bay ve bayanların arasında belirgin bir fark gözlenememiştir. Her iki cinsiyet gurubunda bulunanların yüksek oranda dergi takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 33
Öğretmenlerin Kendi Kitaplıklarında
Bulunan Yaklaşık Kitap Sayısı

Kendine ait kitap sayısı	f	%
1-50 arası	61	40,7
51-100 arası	41	27,3
101-200 arası	30	20
201 den fazla	18	12
TOPLAM	150	100

Yukarıda görüldüğü gibi öğretmenlerin kendilerine ait yaklaşık kaç kitabı var sorusuna, öğretmenlerin % 40,7 'si 1 ile 50 kitabı okuduğunu belirtmiştir. Kitap sayısı 51 ile 100 arasında olanlar % 27,3; 201 den fazla kitabı olanlar % 12 dir.

Öğretmenlerin kitap sayısının az olması okuma alışkanlıklarının sonucudur. Kitap sayısı kişinin okuma sıklığını gösteren en önemli unsurlardan biridir.

İstanbul Ticaret Odası tarafından evdeki kitaplıkta kaç kitap olduğu konusunda yapılan araştırmada, 1-30 arası kitabı olanlar % 63,3, 50-100 arası kitabı olanlar % 20,6, 100 den fazla kitabı olanlar %16,2 olarak bulunmuştur. Sonuçlar bizim çalışmamızla karşılaştırıldığında öğretmenlerin kişisel kitaplıklarında daha çok kitap bulunduğu görülmektedir.(Bayram,2001.s.46)

Öğretmenlerin kitap sayısının az olması sadece öğretmenlerin sorunu değil; Türk Kütüphanelerinin de sorunudur.

Ülkemizde 1403 adet kütüphane bulunmakta olup; kütüphanelerde ki toplam kitap sayısı 12181330 adettir.(<http://kygm.kulturturizm.gov.tr//>)

Tablo 34**Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Bağlı Olarak Kendi Kitaplıklarında
Bulunan Kitap Sayıları**

Eğitim Durumu	K i t a p S a y ı l a r ı								Toplam	
	1-50 arası		51-100 arası		101-200 arası		201'den fazla			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Önlisans mezunu	13	42,9	12	35,7	3	10,7	3	10,7	28	100
Lisans mezunu	40	38,5	25	24	27	26	4	3,8	104	100
Yüksek Lis . dok.mezunu	4	33,3	4	33,3	1	8,3	3	24,9	12	100
Toplam	57	39	41	28,1	31	20,5	10	6,8	147	100

Önlisans mezunu öğretmenlerin % 42.9 1-50 arasında kitabı bulunmaktadır. %35.7'nin 51-100 arasında; %10.7'si 101-200 arasında; %10,7'nin 201-400 arasında kitabı bulunmaktadır.

Lisans mezunu öğretmenlerin %38.5'nin 1-50 arasında; %24'nün 51-100 arasında %26'nın 101 ile 200 arasında; %10.5'nin 201-400 arasında kitabı bulunmaktadır.

Yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin %36.4'ünün 1-50 arası; %36.4'nün 51-100 arası; %8,3 150-200 arası ; %24,9 nun 201 den fazla kitabı bulunmaktadır.

Öğretmenlerin eğitim durumu yükseldikçe kendilerine ait kitap sayılarının arttığı gözlenmektedir.

Tablo 35
Öğretmenlerin En Çok
Beğendiği Yazarlar

Yazarın adı	f	%
Orhan Pamuk	13	7.5
Necip Fazıl	12	6.9
Aziz Nesin	10	5.8
Mehmet Akif	9	5.2
Doğan Cüceloğlu	8	4.6
Ayşe Kulin	6	3.4
Buket Uzuner	6	3.4
Yaşar Kemal	6	3.4
Soner Yalçın	5	2.9
Victor Hugo	5	2.9
Reşat Nuri	5	2.9
Peyami Safa	5	2.9
Vehbi Vakkasoğlu	5	2.9
Cezmi Ersöz	4	2.3
Yavuz Bahadıroğlu	4	2.3
Ahmet G.Yıldız	4	2.3
Diğer	66	38.1

Öğretmenlerin en çok beğendiği üç yazarın adına ilişkin soruya 173 yazarın ismi belirtilmiştir.En çok beğenilen %7.5 ile Orhan Pamuk ,%6.9' la Necip Fazıl Kısakürek, %5.8' i (10 kişi) Aziz Nesin, %5.2 ile (9 kişi) Mehmet Akif ,%4.6 ile Doğan Cüceloğlu, %3.4 ile (6 kişi) Ayşe Kulin , %3.4 ile Buket Uzuner, %3.4 ile Yaşar Kemal , en çok beğenilen yazarlar olmuştur.En çok beğenilen yazar adına 38 değişik yazarın adı belirtilmiştir.

Öğretmenlerin beğendiği yazarların 45 farklı isimden oluşması;farklı yazarların takip edildiğini göstermektedir.Ama farklı yazarların takip edilmesi eserlerin içeriğinin çeşitliliğini göstermemektedir. İlk on altı yazara bakıldığında

bu yazarları kendi içerisinde üç gruba ayırabilir. Bunlardan bazıları dünya görüşü ile ön plana çıkmakta , bazıları popüler kültürün bir uzantısıyla kendini göstermekte , bazı yazarlar ise yazdıkları eserlerin klasik olması ile ön plana çıkmaktadır.

Orhan Pamuk, Necip Fazıl, Aziz Nesin, Mehmet Akif gibi yazarların öğretmenler tarafından beğenilmesi bu yazarların dünya görüşleri, edebi kimlikleri ve Türk Kültürüne kazandırmış oldukları eserleriyle açıklanabilir.

Batı edebiyatında yalnızca yazar Victor Hugo'nun öğretmenler tarafından ilk on beşte beğenilmesi düşündürücüdür.

Ayşe Kulin, Buket Uzuner, Soner Yalçın gibi yazarların Victor Hugo'nun önünde olması bu yazarların yazdıkları eserin içeriğinden çok isimlerinin reklamının yapılmasıyla açıklanabilir.

Tablo 36
Öğretmenlerin Çalışma Saatleri Dışında
Yaptıkları Etkinlikler

Etkinlikler	f	%
Televizyon	74	22
Kitap okuma	65	19
Arkadaşlar	56	16.6
Müzik	40	12
Bilgisayar	36	10.7
Spor	24	7
Sinema-tiyatro	20	6
Oyun	20	6

Yukarıda görüldüğü gibi "Okul dışında en çok nerelere zaman ayırıyorsunuz?" sorusuna öğretmenlerin %22' si televizyon, %19' u kitap, %16' sı arkadaş,

%12' si müzik, %10.7'si bilgisayar, %7' si spor, % 6' sı sinema ve tiyatro, % 6' sı oyuna zaman ayırdığını belirtmiştir.

Okul dışı etkinliklerin sırası öğretmenlerin zamanlarını nasıl kullandıkları açısından önemlidir. Etkinlikler içerisinde televizyonun ön planda olması Türk toplumunun genel bir sorunudur.

Teknolojinin gelişmesi ve birçok alternatif kanalın yayın hayatında yer alması insanları televizyona bağlamakta, iş zamanının dışında kalan süreyi televizyon başında geçirmelerine neden olmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak da bireyler kitap okuma ve diğer etkinliklere ayırdıkları süreyi azaltmaktadırlar.

Tezcan tarafından üniversite gençliğinin boş zamanlarını değerlendirme biçimi araştırmasına bakıldığında sıralamanın; televizyon seyretme, arkadaşlarla oyun oynama, sohbet, kitap okumak, müzik dinlemek şeklinde olduğu görülmektedir.(Tezcan,1981.s.137)

Tablo 37
Cinsiyete Göre Hikaye Kitabı Okuma Sıklığı

Öğretmenlerin Cinsiyeti	Hikaye kitabı okuma								Toplam	
	Sık sık okurum		Bazen okurum		nadiren okurum		Hemen hem.hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	12	18,2	31	47	8	12,1	15	22,7	66	100
Erkek	5	9,1	28	50,9	7	12,7	15	27,3	55	100
Toplam	17	14	59	48,8	15	12,4	30	24,8	121	100

Cinsiyet ile hikâye kitabı okuma arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların %18.2'si sık sık; %47'si bazen; %12,1'i nadiren; hikaye kitabı okuduğunu; %22,7'si hemen hemen hiç hikâye kitabı okumadığını belirtmiştir.

Erkek öğretmenlerin %9.1'i sık sık %50.9'u bazen; %12,7'si nadiren okuduğunu %27.3'ü hemen hemen hiç hikâye kitabı okumadığını belirtmiştir.

Cinsiyete göre hikaye kitabı okuma sıklığı arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların erkeklere oranla daha fazla hikaye kitabı okuduğu anlaşılmaktadır.Hikaye kitabını okuyanların daha çok sınıf öğretmenlerinin olması bunun göstergesidir.

Tablo 38
Cinsiyete Göre Şiir Okuma Alışkanlıkları

Cinsiyet	Şiir Okuma Sıklığı								Toplam	
	Sık sık okurum		Bazen okurum		Nadiren okurum		Hemen hem.hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	5	7,2	27	39,1	23	33,3	14	20,3	69	100
Erkek	8	14	16	28,1	14	24,6	19	33,3	57	100
Toplam	13	10,3	43	34,1	37	29,4	33	26,2	12.6	100

Cinsiyet ile şiir okuma arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların %7.2' si sık sık; % 39.2'si bazen; %33.3' ü nadiren şiir okuduğunu; %20.3' ü hemen hemen hiç şiir okumadığını belirtmiştir.

Erkek öğretmenlerin %14' ü sık sık; %28,1'i bazen; %24,6'sı nadiren; % 33,3'ü hemen hemen hiç şiir okumadığını belirtmiştir.

Cinsiyet ile şiir okuma arasındaki ilişki incelendiğinde sık sık şiir okuyan erkeklerin oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.Hiç şiir okumayanlara baktığımızda erkeklerin oranı daha yüksek çıkmaktadır.

Sonuç olarak erkeklerin bayanlara oranla daha sık şiir okuduğu ancak sayı olarak bayanların daha çoğunun şiir okuduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 39
Branşlara Göre Öğretmenlerin Kitap Okuma Sıklığı

Branş	O k u m a S ı k l ı ğ ı						Toplam	
	Yılda birkaç kitap okurum		2-3 ayda bir kitap okurum		Ayda bir ve daha fazla kitap okurum			
	f	%	f	%	f	%		%
Sınıf öğretmen.	23	38,9	22	37,3	14	23,7	59	100
Fen bilimleri	11	35,5	11	35,5	9	29	31	100
Sosyal bilimler	7	16,3	9	20,9	27	62,7	43	100
Güzel sanat.spor	1	8,6	6	49,8	5	41,6	12	100
Toplam	42	29	48	33,1	55	37,9	145	100

Branşlara göre okuma sıklığı karşılaştırıldığında sınıf öğretmenlerinden; %38.9'u yılda birkaç kitap; % 37.3'ü 2-3 ayda bir kitap, % 23.7'si ayda bir ve daha fazla kitap okurum cevabını vermiştir.

Fen bilimleri branşlarından yılda birkaç kitap okuyan %35.5; 2-3 ayda bir kitap okuyan %35.5 ayda bir ve daha fazla kitap okuyan ise %29' dur.

Sosyal bilimlerden yılda birkaç kitap okuyan %16'sı ; 2-3 ayda bir kitap okuyan %20.9'u ay da bir ve daha fazla kitap okuyan %62.7 sidir.

Güzel sanatlar ve spor alanından yılda birkaç kitap okuyan %8.6 dır. 2-3 ayda bir kitap okuyan %49.8 ; ayda 1 ve daha fazla kitap okuyan %41.6 'sıdır.

Tablodan da anlaşılacağı gibi en fazla kitap okuyan öğretmenler sosyal bilimleri branşından olan kişilerdir.En az okuyan öğretmenler ise fen bilimleri branşında görev yapanlardır.Bunun nedeni olarak kişilerin liseden itibaren sözelci, sayısalcı diye ayrılmaları gösterilebilir.

Ayrıca sosyal bilimlerdeki araştırmaların, fen bilimlerine oranla kişileri daha çok okumaya yönelttiği söylenebilir.

Tablo 40
Branşlara Göre Çocuk Kitapları Okuma Sıklığı

Branş	Çocuk kitabı okuma sıklığı						Toplam	
	sık sık okurum		nadiren okurum		hiç okumam			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf öğretmen.	26	44,8	23	39,7	9	15,5	58	100
Fen bilimleri	5	17,9	5	17,9	18	64,3	28	100
Sosyal bilimler	12	27,3	12	45,5	20	27,3	44	100
Güzel sanat.spor	2	16,6	5	41,5	5	41,5	12	100
Toplam	45	31,7	45	31,7	52	36,6	142	100

Branş ile çocuk kitapları okuma arasındaki ilişki incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin %44.8'i sık sık; %15.5'i hiç okumam, %39.7'si nadiren çocuk kitabı okuduğunu belirtmiştir.

Fen bilimleri alanından çocuk kitabını okuyanlar incelendiğinde %17.9'u sık sık okurum; %64.3'ü hiç okumam; %17.9'u nadiren çocuk kitabı okuduğunu belirtmiştir.

Sosyal bilimler alanından çocuk kitabını okuyanlar incelendiğinde %27.3'ü sık sık; %45.5'i nadiren; %27-3'ü nadiren çocuk kitabı okuduklarını belirtmiştir.

Güzel sanatlar ve spor branşından çocuk kitabı okuma durumu incelendiğinde %16.6'sı sık sık; %41,5'i hiç okumam; %41.5'i nadiren çocuk kitabı okuduğunu belirtmiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi diğer branş öğretmenlerine göre sınıf öğretmenleri çocuk kitaplarını daha fazla okumaktadırlar.Sınıf öğretmenlerinin çocukların tüm derslerine girmeleri ve okuyacakları kitapları tavsiye edebilmek için çocuk kitaplarını daha fazla okudukları söylenebilir.

Sınıf öğretmenliği branşını, güzel sanatlar ve sosyal bilimleri branşından olan öğretmenler takip etmektedir.En az çocuk kitapları okuyan branş ise fen bilimleri branşında görev yapan öğretmenlerdir.Fen bilimleri öğretmenlerin çocuk kitaplarını az okumalarının tek nedeni çocukların derslerine az girmeleri değil; bu branştaki öğretmenlerin az kitap okuyor olmalarından da kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 41

Kitap Okuma Sıklığına Göre Ele Alınan Kitabın Okunma Süresi

Okuma sıklığı	S ü r e						Toplam	
	30 dakika dan az okurum		30-60 dakika arasında okurum		60 daki.fazla.okurum			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yılda birkaç kitap okurum	6	14	24	55,6	13	30,1	43	100
2-3 ay da bir kitap okurum	3	6,4	24	50,8	20	42,4	47	100
Ayda bir vedaha fazla kitap okurum	4	7,6	31	57,3	19	35,1	54	100
Toplam	13	9,7	79	54,5	52	35,8	144	100

Kitap okuma sıklığı ile ele alınan kitabın okunma süresine ilişkin değerlendirmede yılda birkaç kitabı okuyanlardan %14,7'ü 30 dakikadan az; %55,6'sı 30-60 dakika arası; %30,1'i (1 saat'ten fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

2-3 ayda bir kitap okuyanlardan %6,4'ü 30 dakikadan az; %50,8'i 30-60 dakika arası; %42,4'ü 1 saat'ten fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

Ayda bir ve daha fazla kitap okuyanlardan %6,4'ü 30 dakikadan az; %57,3 30-60 dakika arası; %35,1'i 1 saat'ten fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 42
Öğretmenlerin Kitap Okuma Sıklığına Göre Kendi Kitaplıklarında
Bulunan Kitap Sayısı

Kitap okuma sıklığı	Kitap sayısı								Toplam	
	1 -50 arası kitabım var		51-100 arası kitabım var		101-200 arası kitabım var		201'den fazla kitabım var.			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yılda birkaç kitap okurum	27	64	9	21,4	4	9,5	2	4.7	42	100
2-3aydabir kitap okurum	16	33,3	16	33,3	14	29,2	6	17.5	52	100
Ayda bir ve fazla kitap okurum	14	29,3	15	30,7	12	24	8	16	49	100
Toplam	57	39,3	40	27,4	30	20,4	16	10.8	145	100

Kitap okuma sıklığı ile kitap sayısına ilişkin değerlendirmede yılda birkaç kitap okuyanların % 64' ü 1 -50 arası, % 21.4' ü 51 -100 arası % 9.5'nin 100 -200 arası; %4.7'nin 201'den fazla kitabı olduğunu belirtmiştir.

2 -3 ayda bir kitap okuyanların %33.3 'ü 1 -50 arası; %33.3' ü 51 -100 arası % 29.2'si 101 -200 arası ;%17.5'i 201'den fazla kitabı olduğunu belirtmiştir. Ayda bir ve daha fazla kitap okuyanların %29.3'ü,1-50 arası ; %30.7'nin 51 -100 arası; %24'nün 101-200 arası; %16'nın 201'den fazla kitabı olduğunu belirtmiştir.

Kitap sayısı fazla olan öğretmenlerin az olanlarla kıyaslandığında daha az kitap okudukları anlaşılmaktadır.Bu çelişkili bir durumdur.Genelde kütüphanesinde fazla kitabı olan bir kişinin daha fazla okuduğu kabul edilir.

Kitabı fazla olanların az okumalarının nedeni şu şekilde açıklanabilir.Kitabı az olan öğretmenlerin kıdem sürelerinin azlığı ile beraber çok okudukları; kıdemlerinin yükselmesiyle kütüphanelerindeki kitapların zamanla birikmesine rağmen az okudukları söylenebilir.

Tablo 43
Öğretmenlerin Hizmet Süresine Göre Kitap Okuma Sıklığı

Hizmet Süresi	Kitap okuma sıklığı						Toplam	
	Yılda birkaç kitap okurum		2-3 ayda bir kitap okurum		Ayda bir ve daha fazla kitap okurum		f	%
	f	%	f	%	f	%		
1-5 yıl	7	13,3	20	37,7	26	49	53	100
6-10 yıl	15	37,5	12	30	13	32,5	40	100
11-20 yıl	11	35	10	32,5	10	32,5	31	100
21 yıl ve üzeri	10	43,5	6	26,1	7	30,4	23	100
Toplam	43	29,7	48	32,7	56	38	147	100

Öğretmenlerin hizmet süresi ile kitap okuma sıklığı arasındaki ilişki incelendiğinde 1 ile 5 yıllık öğretmenlerin %13.2'si yılda birkaç kitap; %37'i 2-3 ayda bir kitap; %26.4'ü ayda 1 kitap; %22.6'sı ayda 2 kitap ve üzerinde kitap okuduğunu belirtmiştir.

6-10 yıl arası hizmeti alanların %37.5'i yılda birkaç kitap; %30'u 2-3' ayda 1 kitap; %12.5'i ayda 1 kitap; %20'si ayda 2 ve daha fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

11-20 yıl arası hizmeti olanların %35'i yılda birkaç kitap; %32,5'i 2-3 ayda bir kitap, %32,5i ayda bir ve üzerinde kitap okuduğun belirtmiştir.

21 yıl ve üzeri hizmeti olanların %1.4'ü hiç kitap okumadığını %39.1'i yılda birkaç kitap okumadığını %39.1'i yılda birkaç kitap %26.1'i 2-3 ayda bir

kitap; %13'ü ayda bir kitap; %17.47'ü ayda 2 ve daha fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

Bostancı (2004,s.32) tarafından yapılan araştırmada da genç öğretmenlerin daha çok okuduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin hizmet süresi arttıkça kitap okuma alışkanlığı azalmaktadır. Bunun nedeni olarak da kişisel veya ailevi unsurların öğretmenin hayatında zamanla daha fazla yer kaplaması olabilir. Buna bağlı olarak da ilk yıllara göre kitap okuma sıklığı azalmaktadır.

Tablo 44
Hizmet Süresine Göre Öğrencilik Yıllarında Kitap Okuma Süresindeki Değişim

Hizmet Süresi	öğrencilik yıllarına göre kitap okuma						Toplam	
	öğrencilik yıllarıma göre artıyor		öğrencilik yıllarıma göre azalıyor		öğrencilik yıllarıma göre aynı		f	%
	f	%	f	%	f	%		
1-5 yıl	6	11,3	39	73,6	8	15,1	53	100
6-10 yıl	6	15	26	65	8	20	40	100
11-20 yıl	5	16	19	61,2	7	22,4	31	100
21 yıl ve üzeri	1	4,3	19	82,6	3	13	23	100
Toplam	18	12,2	103	70,1	25	17	147	100

Hizmet süresi ile öğrencilik dönemi arasında kitap okumaya ayrılan süreye ilişkin soruya hizmeti 1 ile 5 yıl arasında olanların %11.3 ü okuma süresi artıyor; %73.6'sı azalıyor; %15.1'i aynı kalıyor diye cevap vermiştir.

Hizmet süresi 6 ile 10 yıl arasında olanların %15'i artıyor; %65'i azalıyor. %20'si aynı kalıyor cevabını vermiştir.

Hizmet süresi 11 ile 20 yıl arasında olanların %16 sı artıyor; %61,2 si azalıyor; %22,4 ü aynı kalıyor cevabını vermiştir.

Hizmet süresi 21 yıl ve üzeri olanların %4.3'ü artıyor; %82.6'sı azalıyor; %13'ü aynı kalıyor cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin üniversiteyi bitirdikten sonraki ilk yıllarında okuma sürelerinin çok azaldığı görülmektedir. 6 ile 20 yıl arasındaki dönemde kitap okumadaki azalma ortalama %63 iken, 20 yıldan sonraki dönemde azalma %80' nin üzerine çıkmaktadır. Öğretmenlerin üniversite yıllarına oranla kitap okuma süreleri devamlı azalmaktadır.

Tablo 45
Öğretmenlerin Gelir Düzeyine Göre Kitap
Okuma Sıklığı

Gelir düzeyi	Okuma Sıklığı						Toplam	
	Yılda birkaç kitap okuyanlar		2-3 ayda bir kitap okuyanlar		Ayda bir ve daha fazla kitap okuyanlar		f	%
	f	%	f	%	f	%		
650 mil.1 milyar arası.	25	28,7	28	32,1	34	39,2	87	100
1-1,5 milyar arası	10	27	15	40,5	12	32,4	37	100
1,5milyar üzeri	8	34,4	5	21,5	10	43	23	100
Toplam	43	29,2	48	32,6	56	38	147	100

Öğretmenlerin gelir düzeyine göre kitap okuma sıklığına 650 milyon 1 milyar arasında gelire sahip olanların %28.7'si yılda birkaç kitap okuduğunu; %32.1'i 2-3 ayda bir kitap; %29.2'si ayda bir ve daha fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

1-1,5 milyar arasında gelire sahip olanların %27'si yılda birkaç kitap; %40.5'i 2-3 ayda bir kitap; 32.4'ü ayda bir ve daha fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

1.5 milyar ve üzerinde kazananların %34.4'ü yılda birkaç kitap; %21.5'i 2-3 ayda bir kitap; %43'ü ayda bir ve daha fazla kitap okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 46
Gelir Düzeyine Göre Kitap Satın Alma

Gelir	S a t ı n A l m a						Toplam	
	iki ayda bir alırım		yılda bir kitap alırım		hemen hemen hiç almam			
	f	%	f	%	f	%	f	%
650 mil.1 milyar ara.	15		52		13	16,3	80	100
1-1,5 milyar arası	7		25		5	13,6	37	100
1,5 milyar üzeri	5		11		4	20	20	100
Toplam	27		88		22	16,1	137	100

Yukarıda görüldüğü gibi 650 milyon 1 milyar TL gelire sahip olanların %83.7'si kitap satın aldığını; %16.3'ü satın almadığını belirtmiştir.

1-1.5 milyar TL arasında gelire sahip olanlar %86.5'i satın aldığını; %13.6'sı satın almadığını belirtmiştir.

1,5 milyar ve üzerinde gelir sahip olanların %80'i kitap satın aldığını; %13.6'sı satın almadığını belirtmiştir.

1,5 milyar ve üzerinde gelire sahip olanların %80'i kitap satın aldığını; %20'si kitap satın almadığını belirtmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi öğretmenlerin gelirlerinin artmasına rağmen satın alma oranları düşüktür. Zamanla öğretmenlerin gelirleriyle beraber giderlerinin de çoğalması kitaba ayıracakları bütçeyi olumsuz etkilemektedir. Ama bunun yanıltıcı olduğu görülmektedir. Çünkü öğretmenlerin hizmet süresi arttıkça okuma alışkanlıkları düşmektedir.

Tablo 47
Öğretmenlerin Gelir Düzeyine Göre Kendi Kitaplıklarında Bulunan Kitap Sayısı

Gelir	Kitaplıklarında bulunan k i t a p s a y ı s ı						Toplam	
	1-50 arası		51-100 ara.		101-den faz		f	%
	f	%	f	%	f	%		
650mil.1 milyar arası	31	35,6	24	27,5	32	36,5	87	100
1-1,5mily. arası	16	43,2	10	27	11	29,7	37	100
1,5 milyar üzeri	10	45	7	31,8	5	21,6	22	100
Toplam	57	39	41	28,1	58	32,9	146	100

Öğretmenlerin gelir düzeyine göre kitap sayısına 650 milyon, 1 milyar TL arasında gelire sahip olanların %36'sı 1-50 arası; %27.5'i 51-100 arası; %36,5 i 101 den fazla kitabı olduğunu belirtmiştir.

1-1,5 milyar arasında gelire sahip olanların %43'ü 1-50 arası; %27'si 51-100 arası; %29,7 si 101 den fazla kitabı olduğunu belirtmiştir.

1,5 milyar ve üzeri gelire sahip olanların %45'i 1-50 arası; %31.8'i 51-100 arası %21.6'sı 101 den fazla kitabı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 48
Gelir Düzeyine Göre Gazete Alma Sıklığı

Gelir düzeyi	G a z e t e A l ı m ı						Toplam	
	Her gün alıyorum		Ara sıra alıyorum		hemen hemen hiç almıyorum		f	%
	f	%	f	%	f	%		
650-1 mil.arası	28	33,3	49	58,3	7	8,3	84	100
1-2 milyar	29	53,6	21	38,8	4	7,4	54	100
2 milyar üzeri	5	71,4	1	14,3	1	14,3	7	100
Toplam	62	42,8	71	49	12	8,3	145	100

Öğretmenlerin gelir düzeyine göre gazete alım sıklığına 650 milyon- 1 milyar TL arasında gelire sahip olanların %33.3'ü hergün; %58.3'ü arasına; %8.3'ü alınmıyor cevabını vermiştir.

1.-2 milyar TL arasında gelire sahip olanların %53.6'sı hergün; %38.8'i arasına; %7.4'ü alınmıyor cevabını vermiştir.

2 milyar ve üzeri gelire sahip olanların 71.4'ü hergün; %14.3'ü arasına, %14.3'ü alınmıyor cevabını vermiştir.

Ekonomik durumu iyi olan öğretmenlerin daha düzenli gazete aldığı görülmektedir.

Tablo 49
Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Okuma Konusunda Kendilerini
Yeterli Görüp Görmedikleri

Hizmet Süresi	okuma sıklığını yeterli görüp görmemesi						Toplam	
	Evet		Hayır		kısmen		f	%
	f	%	f	%	f	%		
1-5 yıl	6	11,1	26	48,1	22	40,7	54	100
6-10 yıl	9	22,5	20	50	11	27,5	40	100
11-20 yıl	5	16	17	54,8	9	28,8	31	100
21 yıl ve üzeri	5	21,7	13	56,5	5	21,7	23	100
Toplam	25	16,9	76	51,4	47	31,8	148	100

Öğretmenlerin hizmet süreleri ile okuma konusunda kendilerini yeterli görüp görmediklerine ilişkin soruya hizmeti 1 ile 5 yıl arasında olanların %11.1'i kendini yeterli; %48.1'i yetersiz; %40.7'si ise kendini kısmen yeterli görmektedir.

Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olanların %22.5'i yeterli, %50'si yetersiz; %27.5'i ise kısmen yeterli görmektedir.

Hizmeti 11 ile 20 yıl arasında olanların %16 sı yeterli; %54,8 i yetersiz %28,8 i kısmen yeterli olduklarını belirtmişlerdir. 21 yıl ve üzeri hizmeti olanların %21.7'si yeterli; %56,5'i yetersiz; % 21.7'si kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bütün insanlar gibi öğretmenler de belli bir toplumsal bütünün parçaları olarak, içinde yaşadıkları bu toplumsal bütünün ekonomik, politik ve kültürel özelliklerinden etkilenirler. Toplumsallaşma olarak da adlandırılan bu süreçten en fazla etkilenen varlık ise bu toplumsal bütünün en küçük organik birimi olan “birey”dir. Toplumsal yapıda gerçekleşen her türlü değişiklik bireyde yankısını belli bir davranış modeli geliştirme biçiminde bulmaktadır. Okuma alışkanlığı da bireyin içinde yaşadığı toplumsal yapıdaki bu değişimlere bağlı olarak şekillenmektedir. “İnsan yaşadığı sürece öğrenir ve yine de bilmeyerek ölür” der, Alman atasözünde.

Günümüzün hızlı teknolojik devriminde varolan bilginin %20'si 1 yılda güncelliğini kaybetmekte ve tarihin tozlu rafları arasındaki yerini almaktadır. Toplumumuzda okuma alışkanlığı en son azalması gereken grubun öğretmenler olması beklenir. Yeni nesillere bilimin aydınlık yolunu açacak insanların kuşkusuz öğretmenler olması gerekir. Kendini yenileyen insan sürekli okuyan insandır.

Bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu 1-10 yıl arası kıdeme sahiptir.
2. Öğretmenlerin çoğunluğunun geliri 750 milyon - 1,5 milyar TL arasındadır.
3. Öğretmenler okuma materyallerinden en çok gazete ve dergi okuduklarını belirtmişlerdir.
4. Üniversite yılları ile şimdiki dönemde okumaya ilişkin farklılıkta öğretmenlerin %68'i okuma süresinin azaldığını belirtmiştir.

5. Tavsiye amacıyla çocuk kitapları okuyan öğretmenlerin çok az olduğu görülmektedir.

6. Ele aldığınız bir kitabı ara vermeden ne kadar süreyle okuduklarına ilişkin soruya öğretmenlerin çoğunun 30 – 60 dakika arasında cevabını vermişlerdir.

7. Öğretmenlerin türlere göre okuma sıklığı incelendiğinde gazeteden sonra sırasıyla dergi, roman, hikaye okudukları ortaya çıkmıştır.

8. Kitap okuma sıklığına ilişkin soruda öğretmenlerin çoğunluğu 2 – 3 ayda bir kitap okuduğunu belirtmiştir.

9. “Şu anda bir kitap okuyor musun?” sorusuna öğretmenlerin %61’i evet cevabını vermiştir.

10. Son bir haftada okunan kitap sayfa sayısına öğretmenlerin %50’den fazlası 1 ile 50 sayfa arasında kitap okuduğunu belirtmiştir.

11. Öğretmenlerin %40’ı kendisine ait kitap sayısının 1-50 arasında olduğunu belirtmiştir.

12. Okunan materyalin görsel özelliklerinin okuma tercihi üzerinde fazla etkili olmadığı belirtilmiştir. Öğretmenler gün içerisinde en fazla kitabı akşamleyin ve geceleyin okumaktadırlar.

15. Öğretmenler en çok yaz tatili ve yarıyıl tatilinde kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Yaz ve yarıyıl tatilinde televizyonda daha çok kitap tanıtımı yapılabilir.

16. Okul dışında öğretmenlerin en çok yaptığı etkinlikler sırasıyla televizyon seyretmek, kitap okumak ve arkadaşlarıyla eğlenmektir.

17. Branşa göre okuma sıklığı incelendiğinde en fazla kitabın sosyal bilimler ve sınıf öğretmenliği bölümü öğretmenlerinin okuduğu; en az ise fen bilimleri ve güzel sanatları bölümü öğretmenlerinin okuduğu belirlenmiştir.

19. Şu an okunan ve en son okunan kitaplar türlere göre incelendiğinde en çok romanların ve siyasi – sosyal kitapların okunduğu belirlenmiştir.

20. En çok beğenilen kitap “Beyaz Diş”, “Gelibolu”, “Çile”, “Sefiller”, “İnce Memet”tir. Bu kitapların ucuz şekilde teminine öncelik verilmelidir.

21.En çok beğenilen yazarlar Orhan Pamuk, Necip Fazıl Kısakürek, Aziz Nesin , Mehmet Akif Ersoy, Doğan Cüceloğlu, Ayşe Kulin, Buket Uzuner, Yaşar Kemal'dir.

22.Öğretmenler gazetelerin içinde en çok Hürriyet ve Milliyet gazetelerini takip ettiklerini belirtmişlerdir.

23.Öğretmenlerin çoğu gazetesini evde okumaktadır.

24.Gazetelerde öğretmenlerin en çok ilgisini çeken bölüm köşe yazıları, politika ve ekonomi bölümleridir.

25.En fazla çocuk kitabını sınıf öğretmenleri okumaktadır.

26.Kadınların gazeteyi erkeklerden daha fazla okudukları belirlenmiştir.

27.Öğretmenlerin hizmet süresi arttıkça okuma alışkanlığının azaldığı belirlenmiştir.

28.Gelir düzeyi ile okuma sıklığı arasında doğru bir orantı bulunamamıştır.

29.Öğretmenlerin kitap temin etme yöntemleri; satın alma, ödünç alma, okul kütüphanesinden alma, halk kütüphanesinden alma ve hediye gelme şeklindedir.

Öneriler

1. Öğretmenlerin okuma konusunda kendilerini yeterli görmemeleri, sorunun farkında olduklarını göstermektedir. Buna göre okuma konusunda çeşitli kampanyalar düzenlenebilir. Çok okuyan öğretmenler ödüllendirilebilir.
2. Okul ve halk kütüphanelerinden çok az yararlandığı anlaşılmıştır. Okul ve halk kütüphanelerine öğretmenlerin görüşlerine başvurularak güncel kitaplar alındığı takdirde kütüphanelerden daha çok yararlanılabilir.
3. Okuma süresinin artırılması için müfredata okuma saati eklenebilir. Öğretmenler ve öğrenciler aynı anda kitap okuduklarında öğretmen öğrencilere iyi bir model olabilir. Aynı zamanda üniversite yıllarına oranla okuma süresi azalmamış olur.

4. Müfredat, konferans, toplantı vs. etkinliklerle okuma alışkanlığı konusu üzerinde durulabilir.
5. Okula okunan yayın alınırken öğretmenlerin en çok okudukları okuma materyalinden başlanarak yayın alınabilir.
6. Öğretmenlerin kitap sayılarının çok düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedeni detaylı bir şekilde araştırılarak kitap sayılarının artırılması sağlanabilir. Öğretmenlere indirimli kitap verilebilir. Tanıtım amacıyla yeni çıkan kitaplar öğretmenlere gönderilebilir.
7. Konferans, toplantı gibi çeşitli etkinliklerde az okuyan branş öğretmenlerine öncelik verilebilir. Bu alanlarda daha fazla yayın Milli Eğitim Bakanlığınca basılabilir.
8. Gazete ve dergi okumasını daha da arttırmak için okullara süreli yayınlar alınabilir. Yayınlar alınırken öğretmenlerin görüşüne başvurularak daha cazip hale getirilebilir.
9. Yayınlarda görsel özelliklerden ziyade içeriğe önem verilebilir.

KAYNAKÇA

- AKYOL, Hayati. (1997). *Okuma ve Prensipleri. Çağdaş Eğitim, (233)*, 26-28.
- ALKAN, C.(1984)"Yetişkinler Üniversitesi" **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi** S.1.2.
- BAMBERGER, Richard. (1990). **Okuma Alışkanlığını Geliştirme.** (Çev. Bengü Çapar), Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.s.3
- Bayrak, İsa(2004). **Öğretmenin Gücü.** Hayat yayınları, İstanbul. S.193
- BAYRAM,Servet(2001) Türkiye' de Kitap Okuma Alışkanlığı.İ.T.O. yayınları.İstanbul.s.34,41, 42,47
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1993). *Okumanın Mekanizması ve Okuma Aracının Bazı Nitelikleri. Çağdaş Eğitim, 28* (193), Kasım, 1993, 15-20.
- BİRCAN,İ; Tekin,M(1990) "Türkiye'de Okuma Alışkanlığının Azalması Sorunu ve Çözüm Yolları "**Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Dergisi.C . 22.S 1**
- BOSTANCI,Naci.(2004) **Öğretmen Sorunları Araştırması.**Eğitim Bir sen araştırması.s.23,32
- BOZ, Hayat.(2000) **Öğrenci Gençliğin Televizyonun Etkileri Hakkındaki Değerlendirmeleri.** Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.s.43
- Bozdoğan, Zülal.(2004) **Etkili Öğretmenlik Eğitimi.** Nobel yayınları. Ankara.s.22
- BÜYÜKKARAGÖZ, S, ,ÇİVİ,C. (1995) **Genel Öğretim Metotları Öz Eğitim** Basımevi s.40
- COŞKUN,E "Okumanın Hayatımızdaki Yeri ve Okuma Sürecinin Oluşumu",**Türklük Bilimi Araştırmaları, 11.**Sayı, 2002-Bahar.s.235,231
- COŞKUN, E.(2002) **Lise II. Sınıf öğrencilerinin Sessiz Okuma Hızları ve Okuduğunu Anlama Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma.** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- ÇORAKLI, Selim. (1998). **Kitap Okuma Şuuru,** Okuma Üzerine Düşünceler (Derleme). İstanbul: Marifet Yay.
- DEMİREL,Özcan.(1999) **Türkçe Öğretimleri** Ankara Pegem Yay.1993 s.59

- DOĞAN, İsmail.(2000) **Sivil Toplum, Ondan Bizde de var.**İstanbul.sistem yayıncılık. S139,140)
- DÖKMEN, Üstün. (1994). **Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma.** Ankara: MEB Yay.
- ERTÜRK, S.(1972) **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara.Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- ESGİN,A- Karadağ E(2000) “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı”, **Popüler Bilim,S.82**,Yıl: 7, Eylül, s. 19-23.
- GERAY,C. (1978) **Halk Eğitimi.**Ankara Üniversitesi Basımevi s.1.2.
- GÖĞÜŞ, Beşir. (1978). **Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi.** Ankara;Kadioğlu Matbaası.
- GÖKTÜRK, Akşit. (1989). **Sözün Ötesi.** İstanbul: İnkılâp Yay.
- GÜNEŞ,F (1997) “**Okuma Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi**”Ankara OcakYayınları.s.3.
- KAVCAR, Cahit, F. OĞUZKAN ve S. SEVER. (1995). **Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi.** Ankara: Engin Yayınevi
- KURT,İhsan.(2000) **Yetişkin Eğitimi.** Ankara. Nobel Yayınları.s.5
- ÖZSOY, Y . (1994) Okul Sonrası Yaşamda Okuma. **Eğitim fakültesi dergisi. C.2** s. 94
- LOWE, J. (1985) **Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış** (Çev. Turhan OĞUZKAN) Unesco Türkiye Milli Komisyonu s. 65.
- ÖZÇELEBİ,O.SUAT ve N.S CEBECİOĞLU(1990) **Okuma Alışkanlığı ve Türkiye**,Türkiye’de Okuma Alışkanlığının Olmaması Sorunu,Nedenleri ve Çözüm Yolları İstanbul Milliyet Yayınları.s.14
- ÖZDEMİR, Emin. (1993). **Okuma Sanatı.** Ankara: İnkılâp Kitabevi s.13
- Özdemir Mustafa, Sönmez Sedat,(2000). **Öğretmen El Kitabı.** Ankara: Pegem A yayıncılık. S.4
- PEARSON, P. David, J. HANSEN and C. GORDON (1979). *The Effect of Background Knowledge on Young Children’s Comprehension of Explicit and*

Implicit and Information. Journal of Reading Behavior.(Aktaran.Çoşkun) (11), 201-209.

SEVER, Sedat. (1997). **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme.** Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞİŞMAN,M.(1999).**Öğretmenliğe Giriş.**Pegem Yayıncılık 6.baskı s.4-17-18

TDK. (1998). **Türkçe Sözlük.** Ankara: TDK Yay.

TEKİŞİK,H.H.(1995) “ATATÜRK’ün Öğretmenleri” **Çağdaş Eğitim s.4.**

TEZCAN,M.(1981) **Eğitim Sosyolojisine Giriş.** Ankara.Üniversitesi.Eğitim Bilimleri Fak.Yay.S.50

TEZCAN,M.(1981) **Boş Zamanlar Sosyolojisi.** Ankara.Üniversitesi.Eğitim Bilimleri Fak.Yay.No.174.S.137

YEŞİLTAŞ,Sevinç.(1988) Üniversiteli Kadınların Gazete Okuma Alışkanlığı İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.İstanbul.s.23,43

YILMAZ, Bülent.(1992) Okuma Alışkanlığında Öğretmenlerin Rolü. **Eğitim Dergisi.C.1.s 6**

YILMAZ, B.(1990) **Okuma Alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi.** Hacettepe Üniversitesi.Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.Ankara.s.10,61,63,64

YILMAZ, Hasan.(2003) **Öğretmenim, Lütfen Bu Kitabı Okur musun!** Çizgi kitabevi. Konya.s.50

Yılmaz Sıdıka (1988) **Günümüz Türkiye’sinde gazete okur ilişkisi.** Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim dalı Doktora tezi.

YILDIZ, Ali.(2000) **Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarını Belirleyen Etmenler.**Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.İstanbul.s.115

ZENGİN,N.(2003) **Türklük Bilimi Araştırmaları.11,** Niğde 2003 s.131.

Web:<http://www.medyacafe.com/page>

Web:<http://kygm.kulturturizm.gov.tr>

Web:http://www.egitimsen.org.tr/bilgibelge/rapor-18-11_2004.html

Web:http://www.meb.gov.tr.tebligler_der_sayı.164.s,34

Web:<http://www.hurriyetim.com.tr.04.09,2001>

EKLER

T.C.
ELMADAĞ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : KÜLTÜR 16/09/2005
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.15.02.11/070- 3935
KONU : Araştırma talebi

.....MÜDÜRLÜĞÜNE
ELMADAĞ

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans programı öğrencisi Yusuf Şahiner'in "İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Okuma Alışkanlıkları ve bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörler" konulu araştırma çalışmasını eğitim-öğretimi aksatmamak şartıyla ilçemize bağlı eğitim kurumlarında anket uygulayabilmesine izin verildiğine ilişkin Bakanlığımız Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 1.9.2005 tarih 01/5401 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Bakanlık emri gereğince işlem yapılmasını rica ederim.

Saim KUŞ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Eki : 1 Bakanlık yazısı

DAĞITIM:
Tüm Okullara

Değerli Öğretmenler

Bu anket öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve okuma eğilimleriyle; bunları etkileyen faktörler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla veri toplamaya yönelik hazırlanmıştır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde demografik bilgilere, ikinci bölümde ise okuma alışkanlığı ve okuma alışkanlığını etkileyen faktörler ile ilgili bilgilere ulaşmak için sorular bulunmaktadır.

Anketteki soruları, ders kitapları dışında okuduğunuz kitapları dikkate alarak işaretleyiniz.

Anketi cevaplarken vereceğiniz samimi ve gerçeklere dayalı cevaplarınız çalışmanın başarısına katkı sağlayacaktır.

Yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Yusuf Şahiner

Ankara Üni. Eğitim Bilim. Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

ANKET SORULARI

1. Cinsiyetiniz ?

a) Bayan b) Bay

2. Kaç yıllık öğretmensiniz?.....

3. Eğitim durumunuz?

a) Lise ve dengi b) Ön lisans c) Lisans d) Yüksek lisans ve doktora

4. Branşınız?

a) sınıf öğretmeni b) fen bilimleri c) sosyal bilimler d) güzel sanatlar e) spor

5. Bir ayda elinize geçen para miktarı ne kadardır?

- a)650 -750 milyon arası b)750 -1 miyar arası
c)1milyar -1,5 milyar arası d)1,5 -2 milyar arası
e) 2 milyar ve fazlası.....

1- Aşağıdaki belirtilen türlerdeki kitapları ve dergileri hangi sıklıkta okursunuz?

	Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen	Hem.Hiç
a) Hikaye	☐	☐	☐	☐	☐
b) Roman	☐	☐	☐	☐	☐
c) Şiir Kitabı	☐	☐	☐	☐	☐
d) Dergi (Kültür-Sanat-Bilim)	☐	☐	☐	☐	☐
e) Eğitim ve Öğretmenlik Mesleği Hakkında Yayınlar	☐	☐	☐	☐	☐
f) Ansiklopedi	☐	☐	☐	☐	☐

2- Gün içerisinde aşağıdaki zamanlarda ne sıklıkla kitap okursunuz? (Her bir şık için ayrı ayrı cevap veriniz. Cevaplarınız için kutucuklara (x) işareti koyunuz.)

	Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen	Hem. Hiç
a) Sabah Erken Saatlerde	☐	☐	☐	☐	☐
b) Öğleye Doğru	☐	☐	☐	☐	☐
c) Öğleden Sonra	☐	☐	☐	☐	☐
d) Akşam	☐	☐	☐	☐	☐
e) Gece (Yatmadan Önce)	☐	☐	☐	☐	☐

3- Aşağıda belirtilen dönemlerde herhangi bir kitap okur musunuz? (Her bir şık için ayrı ayrı cevap veriniz. Cevaplarınız için kutucuklara (x) işareti koyunuz.)

	Evet	Hayır
a) Yarıyıl Tatilinde	☐	☐
b) Yaz Tatilinde	☐	☐
c) Hafta Sonları	☐	☐
d) Milli ve Dini Bayramlarda	☐	☐

4- Okuduğunuz kitapları nasıl temin ediyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz. En sık kullandığınız yöntemden başlayarak yan taraftaki boşluklara sıralayınız.)

a) Satın alıyorum	1).....
b) Arkadaşımdan ödünç alıyorum	2).....
c) Okul kütüphanesinden alıyorum	3).....
d) Halk kütüphanesinden alıyorum	4).....
e) Hediye geliyor	5).....

5- Son bir hafta içerisinde kaç sayfa kitap okudunuz?

a) Hiç	b)1-50	c) 51-100	d) 101-200	e) 201'den fazla
--------	--------	-----------	------------	------------------

6- Genel olarak ne sıklıkla kitap okursunuz?

a) Hiç okumam	b) Yılda birkaç kitap	c) 2-3 ayda bir kitap
d) Ayda bir kitap	e) Ayda iki veya daha fazla kitap	

7- Şu an bir kitap okuyor musunuz? Okuyorsanız adı nedir?

a) Evet.....	b) Hayır
--------------	----------

8- Elinize aldığınız bir kitabı ara vermeden en az ne kadar süreyle okursunuz?

a) Yarım saatten az	b) Yarım saat ile bir saat arası.
c) Bir saat ile 2 saat arası	d) 2 saatten fazla

9- Evinize günlük gazete alınıyor mu?

a) Her gün	b) Ara sıra	c) Alınmıyor
------------	-------------	--------------

10- Takip ettiğiniz bir dergi var mı, varsa adı nedir?

a) Evet.....	b) Hayır
--------------	----------

11- Kendinize ait yaklaşık kaç kitabınız var?

- a) 1-50 arası b) 51-100 arası c) 101-200 arası
d) 200 den fazla

12- Okul dışında en çok nelere zaman ayırıyorsunuz?(Lütfen önem sırasına göre sıralayınız.)

		Önem Sırası	
a) Televizyon	e) Spor	1-	5-
b) Oyun	f) Kitaplar	2-	6-
c) Arkadaşlar	h) Müzik	3-	7-
d) Bilgisayar	i) Sinema ve Tiyatro	4-	8-

13- En son okuduğunuz üç kitabın adını yazınız?

- a)..... b)..... c).....

14- En çok beğendiğiniz üç kitabın adını yazınız?

- a)..... b)..... c).....

15- En çok beğendiğiniz üç yazarın adını yazınız?

- a)..... b)..... c).....

16- Öğretmen olarak okuma konusunda kendinizi yeterli görüyor musunuz?

- a) Evet b) Hayır c)Kısmen

17- En çok okuduğunuz okuma materyali hangisidir?

- a) Gazete, dergi b) Roman, hikaye c) Bilimsel ve eğitici kitaplar
d) Spor/Magazin

18- Öğrencilik(üniversite) yıllarınızla bugünkü durumunuz karşılaştırıldığında, kitap okumaya ayırdığınız zaman açısından nasıl bir farklılık vardır?

- a) Artıyor b) Azalıyor c) Aynı

19- Kitap okurken yaptığınız başka etkinlikler var mı?

- a) Evet b) Hayır

20- 19. Soruya "Evet" cevabını işaretlediyseniz bunlar nelerdir?

.....
.....

21- Öğrencilerinize tavsiye etmek amacıyla çocuk kitapları okuyor musunuz?

- a) Evet b) Hayır c) Nadiren

22. En çok takip ettiğiniz gazete hangisidir?

.....

23.Okuduğunuz bir materyalin (roman,bilimsel kitap,dergi,gazete vb) görsel özellikleri (sayfa düzeni,resim,grafik,tablo,yazı biçimi...vb) okuma tercihlerini ne düzeyde etkiler?

- a) Çok etkiler b) Kısmen etkiler c) Hiç etkilemez

24.Genellikle nerede gazete okursunuz?

- a) yolda b) okulda c) evde d) kahvehanede e)diğer

25.Okuduğunuz gazetenin –gazetelerin en çok ilgi duyduğunuz bölümleri neresidir?

- a) ekonomi e) politika
b) spor f) dış haberler
c) magazin g) bilmece-bulmaca
d) köşe yazıları h) diğer